

H. 1-2.

KÁVÉSOK LAPJA

I. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének, a Budapesti Kávésipartársulatnak, a Magyar Kávésok Országos Szövetségének hivatalos lapja

3. szám.

Kiadó és laptulajdonos:
A Budapesti Kávésok Ipartestülete
VIII., József-körút 38. III. 17.

A sajtóbizottság elnöke:
Mészáros Győző

Felelős szerkesztő és kiadó:
Dr. Havas Nándor

Szerkeszti:
A Budapesti Kávésok Ipartestületének
sajtóbizottsága.

A lapot a Budapesti Kávésok Ipartestületének és a Magyar Kávésok Országos Szövetségének tagjai tagdíjuk fejében ingyen kapják.
Előfizetési díj: Egy féltre 100.000 K. egész évre 200.000 K.
Megjelenik minden hó 1. és 15-én.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VIII. kerület, József körút, 38., III. emelet 17. szám.
Telefon: József 21—05.
Hirdetéseket a kiadóhivatal vesz fel naponta 8—14 óráig.

Ünnepnapok után.

„Alig birunk valamit oly nehezen elviselni, mint az elmúlt szép napok emlékét” mondotta egyik felszólalásában Stüber Péter kartársunk a berlini — illetve német birodalmi — kávésszövetségnek nálunk percek alatt népszerűvé vált elnöke. Ez a megjegyzés — igaz. Az elmúlt szép napok után, alig tudunk beilleszkedni a mindennap robotos munkájába.

A magyar kávésság ünnepnapjai múltak el. Megmutattuk a nyílvánosságnak a magyar kávéssipar imponáló egységét, feltártuk azokat a bajokat és sebeket, amelyek ez ipar teljes örökifejtését lehetetlenné teszik.

Kongresszusunkon résztvettek külföldi kartársaink igen szép számmal. Megjelenésük dokumentálása volt annak a szolidaritásnak, mely a kávéházak tulajdonosait, mint ennek a speciálisan kulturális fejlettséget jelentő iparágak tényezőit, a határokon túl is, a békés munka, az ipari fejlődés és kölcsönös megértés

jegyében összefüzi.

Megmutattuk nekik a magyar főcárost, a magyar ipar reprezentáló tényezőit. Vendégeink — akik jórésze még sohasem járt Magyarországon és Magyarországot csak ellenségeink információja alapján ismerték, meglepre csodálták ennek a leromlott országnak fejlettségét, azt a munkát, amely itt folyik és megvagyunk győződve, hogy otthonukban nemcsak kartársainknak, de vendégeiknek is el fogják mondani, hogy micsoda Budapest és mi a mai Magyarország.

Érdekes konkrét eredményt is alkottunk, amennyiben prágai kartársaink kezdeményezésére a kongresszus kimondotta egy nemzetközi kávésszövetség megalakulását. A nemzetközi szövetség célja, természetesen a közös érdekek képviseletén kívül ismét csak az, hogy a nemzeti érdekeket, kölcsönös megértést szolgáljuk, előmozdítsuk az érdekelt országok megismerését és előmozdítsuk a kávéházakat érdeklő és sok-

szor a kávéházakon át lebonyoluló idegen forgalmat.

A magyar kávéssipar országos és helyi bajaira sikerült felhívunk az illetékes tényezők figyelmét, ami már az ott elhangzott nyilatkozatokból is kiderült.

Munkánk sikerét láttuk abban, hogy a kongresszus résztvevői között ott láttuk a minisztériumok képviselőit, Budapest székesfőváros főpolgármesterét, a székesfőváros polgármesterének képviselőjét, a kereskedelmi és iparkamara elnökét és alelnökét, az érdekképviseletek és hatóságok számos reprezentánsát.

Egyszóval, az ünnepnapok véget értek, vendégeink úgy hisszük, a legszebb emlékekkel távoztak és most kezdődik a kongresszus határozatainak végrehajtása.

A kongresszusi napok eseményéről az alábbiakban számolunk be:

*

Széchenyi István centennáriuma-nak hetében tartottuk meg kongresszusunkat, mintegy szimbolumául

JOEL

V. DOROTTYA UCCA 9.
ALAPITVA 1858.

ELSŐRENDŰ

**Fehérneműek
kelengyék
vászonárúk
olcsó áron.**

annak, hogy a magyar kávéipar is magáévá tette a legnagyobb magyarnak az ipari fejlődés fontosságát hangoztató tanait.

A kongresszusi résztvevők kedden, f. hó 11-én érkeztek javarészt a fővárosba. Megérkeztek debreceni, győri, szegedi, jászberényi, soproni, miskolci, nagykőrösi kartársaink, majd a délelőtt folyamán megérkeztek a prágai kávésszövetség kiküldöttjei, *Bondy* Alfréd alelnök és *Simunek* József előljárásági tag. A pályaudvaron a vendégeket *Reiner* Mór és *Gárdonyi* József elnökök várták, akik onnan a Hungária szállóba hajtották, majd pedig a délelőtt folyamán az ipartestület irodájában tették meg látogatásukat.

A délután négy órakor Wienből érkező vonattal egy csoportban jöttek meg a wieni és berlini szövetségek összesen 12 főből álló küldöttségei *Egkher* Ferenc kereskedelmi tanácsos wieni és *Stüber* Péter berlini elnökök vezetésével. A wieni küldöttség tagjai az elnökön kívül *Stieber* Károly előljárásági tag, *Aldor* Vilmos a beszerzési csoport elnöke, *Lebmann* előljárásági tag, *Riedl* Károly, *Fantl* és *Ertl* Viktor testületi tagok, úgyszintén *Schill* Károly titkár voltak, a berlini küldöttség az elnökön kívül *Bruno Fiering* és *Otto Graf* előljárásági tagokból, úgyszintén *Geisthardt* Vilmos szövetségi igazgatóból állott.

A pályaudvaron a társaságot lelkeshangú németnyelvű beszédben *Gárdonyi* József és *Reiner* Mór elnökök üdvözölték, mit a küldöttségeket vezető *Stüber* és *Egkher* elnökök meghatóttan köszöntek meg. Az egész társaság a pályaudvarról a Gellért-szállóba hajtatott, ahol a vendégek elhelyezkedtek, majd délután 6 órakor *Reiner* Mór elnök „Vígyszínház”-kávéházába uzsonnára gyűltek össze, ahol már az elnökség és előljárásági több tagja is megjelent.

Kölesönös meleg üdvözlés és megismerkedés közben telt el az idő este nyolc óráig, amikor az ismerkedési est kezdete ki volt tűzve.

Esti negyedkilenckor a *Hungária*-szálló társalgója már zsúfolásig volt vendégekkel. Ide sereglettek helybeli és időközben megérkezett vidéki kartársaink, a hatóságok képviselőiben megjelent *Thorma* István min. osz.

tálytanácsos, dr. *Pertik* Béla tanácsjegyző, *Hamvassy* István főjegyző. Valamivel később jelent meg a kongresszusunk egyik védnöke, belatini *Belatiny* Arthur kormányfőtanácsos, a budapesti kereskedelmi és iparkamara elnöke. Megjelentek a velünk összekötetésben álló szállítócégek képviselői csaknem teljes számban, úgy hogy az este 9 órakor kezdődő vacsorához mintegy 120 személy ült le.

A legkedélyesebb hangulatban folyt le a vacsora, melynél, ezúttal először, ipartestületi tagjainknak nejei és hozzátartozói is részt vettek. A jelenlevő hölgyek közül *Reiner* Mórné, *Kovács* Józsefné, *Szántó* Béláné, *László* Gézáné, *Horváth* Dezsőné, *Schermann* Károlyné (Szeged), *Molnár* Lajosné (Debrecen), *Kemény* Jánosné (Debrecen), *Szmola* Hugóné neveit sikerült feljegyeznünk.

Tekintettel arra, hogy a vendégek fáradságos út után voltak, felszólalások nem hangzottak el, hanem barátságos beszélgetés közben telt el az idő körülbelül éjjelig, amikor asztalbontásra került a sor és a vendégek egy része — *Keleti* és *Ribner* igazgatók szíves meghívására — az újonnan megnyitott „Moulin Rouge” pazar fényvel berendezett helyiségeit tekintette meg.

A kongresszus napja.

— November 11. —

Emelkedett hangulatban gyülekezett össze szerda délelőtt 11 órára a kongresszus közönsége. Már 11 óra előtt megtelt a Royal-szálló számtalanszor oly fágasnak bizonyult fehér terme.

Egymásután érkeztek meg: dr. *Torma* István miniszteri osztálytanácsos, a kereskedelemügyi miniszter képviselőjében, a székesfőváros részéről polgármesterének képviselője, *Purebl* Győző városi tanácsnok, dr. *Hamvassy* István főjegyző a közgazdasági ügyosztály képviselőjében, dr. *Lamotte* Károly tanácsjegyző, *Zilahy* Dezső a Fővárosi Idegenforgalmi Hivatal képviselőjében és dr. *Szlovák* Pál polgármesteri titkár, iparhatósági biztos. Az állami munkaközvetítő hivatal *Andor* Endre h. államtitkár képviselte, a Budapesti

Kereskedelmi és Iparkamara részéről jelen volt a kongresszus védnöke, belatini *Belatiny* Artur elnök, dr. *Kemény* Dezső, a Kereskedelmi és Iparkamara titkára, a Vendéglősök és Szállodások Ipartestületét pedig annak tiszteletbeli elnöke *Glück* Frigyes kormányfőtanácsos képviselte. Jelen volt a Magyar Idegenforgalmi Szövetség részéről dr. *Gonda* Dezső kir. tanácsos, *Bánó* Dezső kormányfőtanácsos, *Tausz* Béla vezérigazgató, *Dobsa* László dr., az IPOSZ igazgatója, dr. *Soltész* Adolf, *Lindl* Zsigmond tanácsjegyző, dr. *Emőd* József IX. kerületi előljáró. Megjelentek még a népjóléti minisztérium részéről *Kádár* László miniszteri osztálytanácsos, *Hegymegi* Kis Pál nemzetgyűlési képviselő, dr. *Zboray* Miklós, a Kávés Ipartestület ügyésze, dr. *Radó* Rezső, a debreceni Kereskedelmi és Iparkamara főtitkára, *Naményi* Ernő, az Országos Iparegyesület igazgatója, dr. *Balkányi* Kálmán, az OMKE igazgatója, *Tábori* Kornél író és még sokan mások, hölgyek is nagy számmal. Természetesen a külföldi vendégek teljes számmal voltak jelen.

A kongresszus megnyitása után érkezett a kongresszus védnöke, dr. *Ripka* Ferenc főpolgármester, kit a jelenlevők lelkes éljenzéssel fogadtak.

A kongresszust pontban negyedtizenkettőkor *Gárdonyi* József, a Magyar Kávésok Országos Szövetségének elnöke nyitotta meg a következő beszéddel:

— Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Elfogulva szólalok fel és nyitom meg a kávéosok második országos kongresszusát. Elfogulva azért, mert ezúttal történik meg először, hogy a magyar kávéipar dolgozó iparosai az ország fővárosában gyűltek egybe azzal a céllal, hogy hangos szóval kijelentsék, hogy a megcsontított Magyarország újjáépítési munkájában részt akarnak venni és ezért a nyilvánosság és a hatóságok megjelent képviselőinek segítségét és támogatását kérik ahhoz, hogy ez a munkánk sikeressé váljon. Úgy érzem, hogy mi dolgozó polgárok, akik a magyar társadalomnak egy része vagyunk, munkákkal, illetve iparunk boldogulásával egy lépcsőfokot adunk a magyar haza nagy épüle-

Budapesti

BUDAPESTI TEJKERESKEDELMI RT.

Budapesti

Központi Tejcsarnok rt.

Általános Tejcsarnok rt.

Telefon:

József 45-40

„ 45-41

„ 45-42

egyesített üzeme

VII., Rottenbiller ucca 31. szám

A főváros kávéházai, szállodái és kávéméréseinek szállítója

Tojás-osztály: IX., Drégely ucca 2-8

Telefon: József 23-07

Telefon:

József 46-68 (éjjeli vonal)

„ 50-16

„ 38-91

Tisztelt kávéháztulajdonos urak

szives figyelmét felhívjuk ajtócsukó-jókarbantartási vállalatunkra!

Korányi és Fröhlich

tének felépítéséhez.

Ebben az eszmében nyitom meg a magyar kávéiparosság második országos kongresszusát és hálás tisztelettel és szeretettel üdvözlöm a kereskedelmi miniszter képviselőjében megjelent dr. *Torma* István urat, a népjóléti miniszter képviselőjében megjelent *Kádár* László urat, a megjelent *Purebl* Győző városi tanácsnok urat, a Kereskedelmi és Iparkamara elnökét, *Belatiny* Arthur urat, az állami munkaközvetítő vezetőjét, *Andor* Endre h. államtitkár urat, a Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara megbízottját, *Radó* Rezső urat, az Országos Iparegyesület igazgatóját, *Naményi* Ernő urat, az IPOSZ megjelent igazgatóját, dr. *Dobsa* László urat, a Vendéglősök és Szállodások Egyesületének képviselőjében megjelent dr. *Glück* Frigyes urat, az Idegenforgalmi Szövetség részéről megjelent *Bánó* Dezső urat, *Zilahi* Dezső urat a fővárosi Idegenforgalmi Hivatal igazgatóját, a főváros megjelent kiküldöttjeit, *Emőd* előljárót, *Hamvasy* főjegyzőt, *Lindl* tanácsjegyzőt, dr. *Szlovák* iparhatósági biztosunkat, a Főpincérek Országos Egyesülete képviselőjében megjelent *Hajdu* Vilmos és *Reichardt* Sándor urakat, a Kávémérők Ipartestületének megbízottját, a sajtó képviselőit és az összes megjelenteket. Külön üdvözlésem szól a bécsi, a prágai és a berlini külföldi iparhatóságok megbízottainak, akik eljöttek, hogy bizonyítsák azt, hogy a kereskedelem és az ipar az, amely a nemzeteket összekapcsolja. Érezzék magukat közöttünk jól és mondják meg küldöiknek, hogy egy sokat szenvedett országnak polgárai igyekeznek hazájukat újjáépíteni, hogy szakadatlan és fáradhatatlan munkával igyekeznek ezt mielőbb megvalósítani és mi kávéosok is kivesszük részünket ebből a nagy munkából.

— A vidékieket nem tekintem vendégeknak, ő rájuk számítottunk,

őket szeretjük mint testvér a testvért, ők testvéreink nemesak az ünneplés alkalmával, hanem mindennapi munkánkban is.

— A megjelent érdekképviseleti kiküldött urakhoz azt a kérést intézem, kísérjék figyelemmel a mi munkánkat épügy, mint azt a múltban is tapasztaltuk.

— Fogadják hálás köszönetünket barátaink, akikkel együtt mindnyájan egy célt szolgálunk, a magyar haza boldogulását. Azt hiszem, ezt a célt el fogjuk érni, mert „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek Magyarországot feltámasztásában!”.

Ezután német nyelven is üdvözölte a megjelent külföldi vendégeket és megnyitottak nyilvánította a kongresszust. Mielőtt azonban a napirend tárgyalására áttérne, azt a javaslatot terjeszti elő, hogy a kongresszus hódolattal üdvözölje Magyarországot kormányozóját, Horthy Miklós őfőmoltóságát. Lelkes éljenzés és taps jelezte a kongresszus egyhangú hozzájárulását.

Az elnök nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéde után *Reiner* Mór, a Budapesti Kávésipartestület elnöke szólalt fel, aki a következőket mondotta:

A kávéipar helyzete a fővárosban.

— A budapesti kávéipar közel másfél évszázados multra tekinthet vissza. Ipartestületünk archívuma csaknem a teljes időre visszanyúló feljegyzéseket tartalmaz, amelyből az ipar fejlődése és munkássága kitűnik.

— A budapesti kávéos céh már 1780 előtt rendszeres ipari életet élt, volt „Obervorsteher“-je és „Untervorsteher“-je, volt „Innungskommissär“-je és rendszeres ülései. Kapcsolatot tartott fenn a rokon céhek-

kel, hiszen nyoma van a „Wiener Caffesiederinnung“ 1781-ben kelt informáló átiratának, mely szerint a „Caffesiederinnung“ tagjai vannak kizárólag jogosítva frissítőket kiszolgáltatni.

— Tehát bécsi kartársainkkal való baráti viszonyunk elég régi keletű. Ha ezeket a feljegyzéseket olvassuk, az akkori tárgyalási témákat vizsgáljuk, roppant ismerős dolgokat találunk.

— Tiltakoztak a különféle kontárok ellen, akik a kávéiparjogosítványába be-bekaptak. Felterjesztést intéztek a vendéglősök ellen, akik üzleteikben billiárdokat állítottak fel. Kifogásolták a „Caffeweibe-erek“ működését, állást foglaltak a dohánykereskedők szeszkimérése ellen. Erősen védték a kávéipar jogkörét és tiltakoztak minden idegen beavatkozás ellen.

— 1971-ben 18 volt a kávéházak száma, 1815-ben 25. A lakosság száma 1810-ben 60.000 főnyi volt, tehát minden 2000 lakosra jutott egy kávéház, ma a lakosok száma kereken egy millió, a kávéházak száma 180, tehát 5555 lakosra jut egy kávéház. Ha a 100 év előtti viszonyokat a maiakkal összehasonlítjuk, az akkori kávéházak és a mostaniak között talán van valami különbség.

— A kávéipartestület másfél évszázados működése állandó panaszok és sérelmek feltárása és orvoslása volt. Elmúltak az évek és mi mindig és újból panaszkodni gyűltünk össze. A bajok hoztak minket ide, hogy összefogva próbáljunk segíteni a mai súlyos és egzisztenciánkat fenyegető problémákon.

— Amikor e célból a megjelent kartársakat köszöntöm, örömet fejezem ki afölött, hogy Berlin, Bécs és Prága kávéiparosságának kiküldöttjei is megjelentek közöttünk, hogy kartársi szolidaritásukat szóval is tudasák.

— Kongresszusunk a jelen bajait van hivatva megvitatni és feltárni.

Magyar Tej- és Tejtermékgazdálkodási Rt.

VIII., Óriás ucca 4

Telefon: József 2-18

Kávéházak és szállodák részére szállít elsőrendű minőségű tejet, habtejszint, teavajjal és az összes tejtermékeket

Telefon: József 2-18

Az én feladatomban csak az, hogy a jelen gazdasági helyzet körvonalait rövid vonásokban vázoljam.

A világháborút és annak következményeit már annyiszor és annyian emlegették és fogják emlegetni, hogy azzal részletesen foglalkozni nem kívánok. Tény az, hogy a világháború iparunk fejlődését évtizedekkel vetette vissza. Olyan tilalmak, korlátozások és üzemviteli nehézségekkel ismerkedtünk meg, amelyekre gondolni sem mertünk. Megéltük a zárórát, a vízelzárást, a fényes, ragyogó kávéházak félhomályos hombárokka váltak, a ropogós péksüteménytől lezüllöttünk a kukoricakenyérig, a pótszerekig, a hústalan, zsírtalan napokig, egészen a teanélküli teáig, a cukortól a sacharinig, sőt a kávénélküli kávéházig. Megérezte a gazdasági és politikai élet minden változását. Nekünk adták le a fehérpénzeket, az uncái tüntetések és zavargások a mi ablakainkat veszélyeztették, úgy hogy szinte már féltünk a holnapi naptól. A háborús forgalom, a konjunktúrális keresetek, a pénzromlás okozta könnyű pénzszerzés gazdasági előnyeit a legkevésbé a mi iparunk aknázhatta ki, amelyet elsőnek vett gondviselő szárnyai alá az árvizsgáló bizottság és az uzsorabíró-ság.

— „A halottakról vagy jót, vagy semmit”, azért nem akarok az árvizsgálóbizottság működéséről megemlékezni, elég felemlíteni azt a komoly ténnyel, hogy az első közszükségleti cikk, amelynek árát megsabta — a fagyalt volt. Éveken át fenyegette ez az intézmény egzisztenciánkat, míg végre — ha nem is teljesen — megszűnt működni. Ma már mindezekben, hál' Istennek, túl vagyunk és lassan-lassan e nehéz idők szomorú emlékké válnak. Igaz, hogy nem mindenkinek sikerült egzisztenciáját átmenteni e nehéz időkön. A békebeli közel 400 kávéháznak ma csak a fele működik és küzd nap-nap mellett a mindennapi kenyérért.

— A háború eredményeképp megmaradt és él még néhány korlátozás: záróra, vasárnapi szesztilalom, megszorítottak a köz- és magán-terheink, megdrágult az üzemvitel és ami a legszomorúbb — elfogyott a kávéházi vendég. Ma már meglehetősen szabadsággal dolgozhatnak, bár az uzsorabíró-ság még működik, de — és ez a „de” azt jelenti, hogy ma hiába a szabadság, ne élhetünk vele. A kávéház közönsége mindenkor az úgynevezett polgári középosztályból került ki. A mágnásnak megvolt a kaszinója, a munkásembernek a kiskocsója, a középosz-

tálynak a kávéháza. Sajnos, a társadalomnak ez a rétege a legnagyobb áldozata a háborúnak. Teljesen letört, lerongyolódott, jövedelme a létminimumot is alig fedezi és bizony az a pár fillérbe kerülő feketekávé és a vele kapcsolatos újságolvasás nemcsak adópolitikailag, de a valóságban is luxussá vált.

— A legújabb idők jelensége a küzdelem a vendégért. Vendéget szerezni minden áron, minden lehetséges eszközzel. Megjelentek a kávéházak ablakaiban az egymásra licitáló plakátok, amelyekben beszerzési áron alul ígérnek és adnak minden jót és szépet. Zenés kávéházak sokmillió előleggel csalják el zenésprimadonnáikat — hátha több vendéget vonzanak? Ingyen zsemlye, ingyen ásványvíz, ingyenes sorsolások azok a csábítószer, amelyekkel a haldokló forgalmat életre kívánják galvanizálni. Megkezdődött az olesó menü korszaka, a déli ebédfőzés, ami mind oda tendál, hogy a forgalom fokozásával az óriási rezszi elviselhetőbb legyen.

Mindezekhez járul még az is, hogy illetékes és illetéktelen tényezők sokszor igen súlyos versenyt kell éreznünk. Példátlan a kávéiparban a versenynek az a módja, amelyet egyes kartársaink kifejtenek, amelynek semmiféle gyakorlati célja nincs és melyből sem a kávésnak, annál kevésbé a vendégnek lenne haszna és fel kell emelnem szavamat és kérem kartársaimat, legyenek egymásra tekintettel, mert hiszen mindennek megvan a határa és lássák be, hogy a rossz üzletmenetnek az igazi oka az általános gazdasági pangás, semmiféle mesterséges és egészségtelen versenyrel segíteni nem lehet. Be kell várni azt az időt, amidőn a kereseti viszonyok ki fogják alakulni és lehetővé fogják tenni, hogy a jelenleg megfogyott kávéházi közönségnek módjában lesz kávéházainkat ismét látogatni.

A középosztály anyagi letörése folytán vendégeink egy része a kávéházakból a jóval kisebb terhekkal dolgozó kávémérésekre ment át. Tekintettel azonban, hogy a kávémérések működése törvényes alapon nyugszik, ez ellen nem szólhatunk és nem is kívánunk e kérdéssel foglalkozni. Sokkal súlyosabb ennél és jogosulatlan is, a tejivó-csarnokok féktelen versenye. Míg a kávémérések szerényméretű helyiségekben, lényegében a miénkkel közös szállítóktól azonos beszerzési árakon vásárolt cikkeiket hozzák forgalomba, addig a tejivó-csarnokok a különféle kedvezményekkel beszerzett és a közszükséglet fedezésére szolgáló

cikkeiket, nagy kávéházi helyiségekben, modern berendezéssel árusítják. De árusítanak olyan cikkeket is, amelyekhez joguk nincs, a frissítő-kön kívül hideg és meleg ételeket, szeszesitalokat, sőt sok helyen még zenével is emelik a forgalmukat. Míg a kávéházak luxusadóval, italmérési illetékekkel stb. stb. küzdenek, addig ez üzemek e terhek nélkül olesó, fizetésnélküli munkaerőkkel a legélesebb versenyt fejtik ki a kávéházakkal szemben.

A tejesarnokokon kívül még egy súlyos konkurenciával kell megküzdenünk. Ezek a mindjobban elszaporodott játéklklubok. Ugy hiszem, nem szükséges ezeknek működését ismertetni. Jóformán ingyen kiszolgáltattott cikkeikkel, felhajtók segítségével csábítják a kávéházakat látogató közönséget, hogy azután a játékasztal mellett búsán megfizetessék az elfogyasztottakat. Ennek a helyzetnek eredménye az, ami iparunkban eddig a legkritikábban fordult elő, hogy fizetésképtelenségek mutatkoznak és rövid időn belül 5–6 kényszeregyezségi esetről szerztünk tudomást.

— Ezekkel a dolgokkal szemben állást kell foglalnunk.

— Engedjék meg, t. Kartársaim, hogy az elmondottak eredményeképp a következő határozati javaslatot terjesszem elő:

„A Magyar Kávésok Országos Kongresszusa kimondja és megállapítja azt, hogy a kávéházak gazdasági helyzete teljesen tarthatatlan.

A kávéipar megmentése céljából előterjesztéssel fordul az illetékes hatóságokhoz, hogy a tejivó-csarnokok jogosulatlan versenye tárgyában megfelelő intézkedéseket tegyen.

Ugyancsak kérelmet terjeszt elő, hogy a tisztán játékra alapított klubok működését vegyék szigorú ellenőrzés alá és azokat legalább is azokkal a terhekkal rója meg, mint a kávéházakat.

Végül pedig felkéri a kávéstársakat, hogy üzleti versenyükben a kari tisztesség és az ipari becsület követelményeit mindenkor respektálják.

— Kérem a határozati javaslatom elfogadását.

Ezután *Gárdonyi József* elnök felkéri a jelenlevőket, hogy amennyiben valakinek az elmondottakhoz hozzászólása lenne, úgy azt röviden terjessze elő.

Lisszauer Gyula (Budapest) emelkedett szólásra, aki a kis kávéházak tarthatatlan helyzetét ismertette és kéri, hogy a kongresszus ezeknek a helyzetére is legyen tekintettel. — Több felszólaló nem lévén, a kon-

gresszus a határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta.

A kávéipar terheiről.

Mészáros Győző, a Budapesti Kávés Ipartestület elnöke, volt a következő felszólaló, aki a következőket adta elő:

— Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mielőtt a kávé sok ügyesbajos dolgaira rátérnék és saját fájdalmainkról beszélnék, méltóztatás megengedni, hogy a magyar kávéiparosság második országos kongresszusán, a mindennapi munka szünetnapján, megemlékezzem arról a most lezajlott eseményről, amikor Magyarország legnagyobb magyarjának, Széchenyi István alkotásá-

— Igen tisztelt Kartársaim! Tűzük ki célul elsősorban azt, hogy minden erőnkkel, szerény tehetségünkkel arra törekedjünk, hogy Magyarország előbb az legyen, ami „volt” és azután hódoljunk a legnagyobb magyar eszméinek azzal, hogy építsük fel azt a Magyarországot, ami lesz, amit ő lelki szemével sok év előtt már látott.

— Ugy vélem, Magyarország kávé sáinak lelkéből beszéltem és kötelesség számba menő mulasztásnak éreztem volna, ha ezt nem tettem volna meg.

— Most pedig a napirendben feltüntetett témára térek át s a kávéipar sérelmeiről, panaszairól és terheiről kívánok beszélni. Kérem a tisztelt Kartársak türelmét néhány

üzési adó. Tíz százalék ugyan a törvény megállapítása, de ez tulajdonképpen 11%-ot jelent, mert a nagyobbított összeg után kell az adót megfizetni. A harmadik tétel a 25% és 10%-os vígalmi adó, amely a kártya, a billiárd, sakk, dominó és az újonnan divatba jött ping-pong után fizetendő. Ha nem is direkt adóteher, de adószerűnek kell venni azokat a járulékokat, amelyeket zenés kávéházakban fizetnek, ugyanis zenés helyeken külön jogdíjakat kell fizetni az eljátszott zenedarabok után a Zeneszerzők Egyesületének.

A pusztá fizetés és az adófizetés kötelezettségének teljesítése még nem jelentik talán a legnagyobb terheket, mert hiszen tudjuk, hogy

A wieni és berlini vendégek elutazása nov. 13-án.

nak, a Magyar Tudományos Akadémia megalapításának száz éves fordulóját ünnepelte a hivatalos Magyarország és Magyarország lelkes közönsége. Azt hiszem, mulasztás számba menne, ha mi, magyar iparosok, a magyar ipar legelső és legnagyobb apostolának emlékéről megfeledeznénk. Mi is hódolatunkkal járulunk annak a nagy magyarnak emlékeztetéhez, aki mindnyájunk szívében meggyújtotta azt a fellángoló vágyat, hogy hazánkat újból nagygyá és erőssé tegyék.

Sokszor hangzik el Széchenyinek mondása, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz”. Sajnos, ez nem teljesedett be.

perere, igyekszem mondanivalóimat röviden összefoglalni.

— Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mielőtt a dolgozó kávé soknak lehetetlen helyzetéről, nyomasztó terheiről, fájdalmairól és sérelmeiről beszélnék a nagy nyilvánosság előtt, felemlítem azt a napilapok útján is már közölt tény, hogy a kávéipart a 22-féle adóteher sújtja. Méltóztatásnak megengedni, hogy felsoroljam azokat az egyes adóterheket, amelyek erre az iparágra nehezdednek.

— Reggeltől déli 12 óráig a forgalmi adónak 2%-a terhel bennünket; 12 óra érkezéskor, a kávé sok kötelessége egy új pénztárvételfektetni és következik a 10% fény-

e szenvedő, e megcsontított ország minden polgárnak adóznia kell a teljesítőképesség legvégső fokáig, azonban nálunk az adminisztráció, az adózás megejtésének módja esik kifogás alá.

— Továbbmenve rátérek a 25%-os pezsgőadóra, amelyhez hozzájárul a 10%-os fényüzési adó is. Előre becsátottam, hogy az adófizetés kötelezettségével mindnyájan tisztában vagyunk. Vannak azonban országok, amelyek hasonló pénzügyi viszonyok között vannak, de az ottani hivatalos elbírálói a helyzetnek mindenkor megtalálják az adórendszernek minél simábbnak való lebonyolítására. Csehszlovákiában, Németországban megvan a „Bande-

roll" rendszer. A gyárosok maguk állítják ki adóbevallásaikat, ráragasztják az adóvignettát és az ügy el van intézve. Fájdalommal kell a főváros ellen kifogást emelnem, de már a múltban is számtalanszor kértük, hogy az adófizetés módját egyszerűsítsék, s ne súlyosbítsák helyzetünket a túlon túl drága adminisztrációval, mert ma, amikor mindenütt folyik a leépítés, nehézségekkel komplikálják az adók lerovását, holott ezt egy egyszerű kézmozdulattal el lehetne intézni. A kongresszus keretein belül és azon kívül is kérem a főváros megjelent igen tisztelt képviselőit, hogy ennek a lehetetlen állapotnak megszüntetését sürgessék ők is.

— Tovább menve elérkezem a 10% világítási adóhoz. Ha az adóelnevezéseknél pályadíjat tűztek volna ki, nem tudtak volna különb elnevezéseket találni azok az urak, akik ennek a kigondoló bizottságnak tagjai voltak. Megkapjuk a számlánkat, ahol 10% van hozzászámítva a külföldi kölesön törlesztésére. A dolog lényege az a tény, hogy a világítás közszükségletet képez. Arra kell szorítkoznom, hogy rámutassak a főváros böles vezetőségének abbéli gondolkodására, hogy a főváros részéről két ilyen közszükségleti szolgáltatás van: a világítás és a vízszolgáltatás. A villany-nál és a víznél is két kategória van: az ipari és a nem ipari szolgáltatás. A villanyvilágítás, ha azt ipari célokra veszik igénybe, olcsóbb, tehát a villany-nál nem vagyunk ipari üzem, ellenben a vízszolgáltatásnál, ahol a főváros az ipari szolgáltatást drágábban számítja, ott ipari fogyasztók vagyunk.

— A legutóbbi időkhöz fizettük a házbér után a 25%-os kincstári haszonrészeseledést, amelyet a legutóbbi időben 12½%-ra csökkentettek. A házbér után fizetendő 5% közüzemi pótlék. A kártya, a fénycsúszási és vízgalmi adón kívül még bélyegilletékek is van terhelve. Az italmérési engedélyek után fizetendő illetékek jövedelmeit a fővárosnak engedte át a pénzügyi kormány. Ránk nézve ez a következő egyszerű dolgot jelentette:

— a békeviszonyokhoz képest az italmérési illetékeket a főváros 10—20-szorosára emelte fel. Ez ellen mindenkinek joga volt a felszólalási bizottsághoz fordulni. A legtöbben ezt meg is tették, s a felszólalások nagy és tekintélyes részét honorálták is és az illetékeket leszállították. Most következik a dolog súlyosabb része. Leszállították az italmérési illetékeket... ez történt má-

jus, júniusban. Az illeték negyed-évenként előre esedékes.

— A legutóbbi negyedévi esedékeség alkalmával megjelentek az adóhivatalban az illetékesek, ahol azzal fogadták őket: „Kérem, nincs tudomásom arról, hogy az ön illeteke le volna szállítva, kérem az eredeti összeget megfizetni”. Illetékeket kivételkor 10%-ra szállították le, de a rendelkezés olyképen szól, hogy az illetéket dacára annak, hogy nekem leszállították, mégis az eredeti összegében tartozom megfizetni, akkor, amikor már egy-két évre előre megfizettem. Az előre fizetés a 17.000 szorzószám szerint történt, a főváros számfejtőségének gondot okoz most, hogy a régi, vagy pedig az új szorzószám alapján fizessem-e be a leszállított, de most újjól fog felemelt italmérési illetekemet.

— Tovább menve elérkezünk a személyzeti adóhoz. Ezt közvetlenül nem mi fizetjük, azonban ennek a nyilvántartása és ellenőrzése is annak a bizonyos tászkás embernek a hatáskörébe tartozik, aki a víz, villany stb. adókat hajtja be és aki naponta legalább egyszer szerenéseltet bennünket látogatásával. Azután következik a járdafoglalási illetek, a jövedelmi, kereseti, vagyionadó, végül a betegsegélyezési és balesetbiztosítási járulékok. Ezzel a mi terheinknek, illetekeinknek és adóinknak skáláit befejeztem volna.

De rá kell térnem a hatóságoknak egyéb intézkedéseire is. A hatóságok nem elégszenek meg azzal, hogy könyveinket bemutassuk, azokat a könyveket, amelyek korrektül vannak vezetve. Nincs egy ipari szakma sem, amely annyira meg legyen becsületlenítve és lealacsonyítva, mint a kávéások. Nekünk nem hisznek, mi családok vagyunk, minket a saját személyzetünkkel ellenőriztetnek.

— Tiltakozásomat fejezem ki, szűnjék meg az a lealacsonyító körülmény, hogy a pénztárvimemet, a becsületes adóbevallásomat saját személyzetemmel ellenőriztessék.

— Külön kell felemlítenem azt a lehetetlen helyzetet, mely az italmérési engedélyek körül immár öt év óta fennáll. Az italmérési engedélyek revíziója az, amely bizonytalanlanná teszi minden iparúzó egzisztenciáját. Szűnjék ez végre meg, értsék meg az illetekesek, hogy az italmérési engedély nem donáció, nem vitézi telek, amely magában véve értéket és tőkét jelent, hanem csak a tudomásulvétele annak a szándéknak, hogy valamely iparos üzlete keretében ilyen cikkeket is óhajt forgalomba hozni.

— A munkáskérdésre is rá kell

térnem. A munkáskérdés jelenti iparunk boldogulását és jövőnk szebb kiépítését. Akkor tudunk eredményeket elérni, ha ipari intézményeinket teljes mértékben támogatjuk. Meg kell adni munkásainknak mindazt, ami őket megilleti, a megállapított bért, szabadságot és teremteni kell munkaalkalmat, amire munkaközvetítőnk van hivatva. Minden kartársamnak kötelessége ezt az intézményt szeretettel támogatni.

— Mindezek után kérem, méltóztassék határozati javaslatomat elfogadni:

„1. Mondja ki az országos kávékongresszus, hogy megkeresi az illetékes hatóságokat először az adók enyhítésére, másodsor az adózás egyszerűbb rendszerének bevezetésére.

2. Mondja ki az országos kávékongresszus, hogy kötelességévé teszi mindazoknak a kartársaknak, akik Budapesthez tartoznak, a munkaközvetítő igénybevétele, szakképzett munkások kötelező alkalmaztatását, szabadnap engedélyezését és a rokkantokról való megfelelő gondoskodást.

3. Mondja ki az országos kávékongresszus és terjessze elő azt a javaslatot, hogy az italmérési engedélyek revíziója haladéktalanul fejeztessék be és az italmérési engedélyek elvonása csak bírói ítélettel legyen kimondható.”

Mészáros Győző alelnök határozati javaslatát az országos kongresszus nagy lelkesedéssel tette magáévá s egyhangú lelkesedéssel fogadta Mészáros Győzőnek gróf Széchenyi István érdemeit — a centennárium alkalmából — méltató szavait.

A vidéki kávéipar helyzete.

Ezután Németh Aladár, a debreceni „Bika“-szálló igazgatótulajdonosa, a Magyar Kávéások Országos Szövetségének társelnöke, ismertette a vidéki kávéipar helyzetét. Érdekes elmefuttatásában kiterjeszkedett külföldi tapasztalataira és azokkal hasonlította össze a magyar, de különösen a vidéki kávéipar helyzetét.

A vidéki kávéások speciális bajairól beszél: A közönség nagy részét elvesztettük, mert annak tekintélyes része B-listára került. Hiába próbáltunk közönséget szerezni azáltal, hogy nívós operai estét rendeztünk, elsőrangú fővárosi erők közreműködésével, erre is adót vetettek ki, úgy hogy a vidéki városokban a tiszta zeneművészetet a nagy adók miatt nem lehet kultiválni. A pénzügyi hatóságok nem

10, hanem 25 százalékos adóval sújtják azt a helyet, ahol elsőrangú művészek lépnek fel. A Duna-palota Pesten továbbra is 10 százalékot fizet.

Az áruellátás tekintetében óriási hátrányban vannak a vidéki kávéházak, mert nem tudnak bekapcsolódni a Budapesti Kávésok Áruforgalmi R. T.-ába. Vidéken nem áll módunkban a lapokat előfizetés útján beszerezni és ebben a tekintetben is hátrányban vagyunk, kivételt képez Az Est, amelynek kézbesítése a legtökéletesebb, kérjük, hogy a többi fővárosi lapok kövessék az Az Est példáját. A hitelélet terén lehetetlen elhallgatni, hogy rendes hitelforrások nélkül tengődünk és forgótöke hiányában sokszor kénytelenek vagyunk kávéházakat bezárni, mert nem bírunk kölcsönhöz jutni, hisz a magyar törvény nem ismer ingó jelzáloghitelt. Pedig ez a kávéházakra nagyon jótékony lenne, ha a berendezésre és a felszerelésre kölcsönt lehetne kapni. Sajnos, előbb minden esetben formális adásvételi szerződést kell kötni, ami igen hosszadalmas. Ezzel szemben Angliában, Schweizban és Dániában ez már törvénybe van iktatva. A másik súlyos pont, hogy a berendezésre végrehajtást vezethet a hitelező. Ez lealázó és hitelrontó metódus. Kérjük a vezetőséget, hogy az ingó jelzáloghitel törvénybe iktatása érdekében tegyen felterjesztést az illetékes hatóságoknál. Az ipari munkásaink egy része tuberkulotikus. Leginkább a vidéki munkások. Ennek elhárítására mindent meg kellene tenni a hatóságoknak. A vidéki városokban szanatórium vagy hasonló intézmény nincsen és a vidéki kórházak csak a legkritikább esetben fogadnak be munkásokat.

Nem elég, hogy közönségünket elvesztettük, de még a felelőtlen elemek botránnyozása is apasztja esekély közönségünket, sajnos, az egyetemi ifjúság előljár a botránnyozásokban. Hibáztatni lehetne magunkat, hogy nem lépünk fel kellő eréllyel, de az erélyesség már sok kellemetlenséget okozott. A budapesti kávéipar páratlan nivójára akarjuk fejleszteni a vidéki kávéházakat.

Bondy Alfréd, a Csehszlovák Kávés Szövetség alelnöke, volt a következő felszólaló, aki német nyelven köszönte meg a csehszlovák kávéiparosság nevében a meghívást,

üdvözölte úgy a maga, mint megbízói nevében a jelenlevőket, majd a Csehszlovák köztársaság területén működő kávéipar helyzetét esetelette. Előadása folyamán, melyben tiszta képet tárt fel a kávéipar viszonyairól, azt az eszmét vetette fel, hogy alakíttassék egy nemzetközi kávésszövetség, amely a kávéiparnak lehetőleg egységes alapokra való fektetését, kölcsönös támogatást és állandó összeköttetést biztosítson. — Az indítványt a kongresszus egyhangú lelkesedéssel tette magáévá és felkérte az előadót, hogy részletes tervezetet dolgozzon ki és közölje azt az érdekeltek szövegeivel. — (Bondy Alfréd úr előadását egész terjedelmében jövő számunkban fogjuk közölni.)

Az árszabályozásról és uzsorabíróságokról.

A következő felszólaló Kovács József, a Budapesti Kávésiparpartesület alelnöke volt, aki a következőket mondotta:

— Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mielőtt arra a tulajdonképeni tárgyra rátérnék, amelyet úgy is mint az uzsorabíróság jelenlegi elnöke, úgy is mint kávé és úgy is mint kartárs, bátor leszek előadni, üdvözlöm a megjelent hölgyeket és urakat. Rég elmúlt és feledésbe menő emléket hozok elő, az árvizsgáló bizottságot. Szinte látom, hogy bizonyos megütközéssel hallják, hogy én az árszabályozásról, uzsorabíróságról akarok szólni. Az árvizsgáló bizottság, bár már az egész országban megszűnt, még mindig vannak túlagilis detektívek és titkos feljelentések és él az 1920:XV. törvény, amely az uzsorabíróság működésének alapot ad.

Szinte látom, hogy bizonyos megütközéssel hallják, hogy én az árszabályozásról, uzsorabíróságról akarok beszélni.

A legtöbben úgy gondolják, minek kísérteteket idézni, régmúlt és feledésbe menő fájó emlékeket újra elevenné tenni. Hiszen úgy látszik, az árszabályozás és árvizsgáló bizottságok a háborús intézkedések lomtárába kerültek és most már az élet szabadon folyik. Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Itt a tévedés. Ha az Árvizsgáló Bizottság intézménye az egész országban meg is szűnt és a kávéházak árainak rendszeres megállapítása nem történik, még

mindig vannak detektívek és feljelentések és él az 1920. évi XV. törvény, mely az uzsorabíróság működésének alapot ad.

Ez a törvény, mely eredetileg csak 1923. évi július 15. napjáig volt hatályban, azóta évről-évre meghosszabbított és fenyegető jelként ijesztgeti és bénítja az ipar békés munkáját. Azt hiszem, történeti visszapillantással és elmefuttatással nem kell a kongresszus idejét igénybe vennem. Felelőleges leírnom, mi volt az Árvizsgáló bizottság, mily szűk látókörrel és a zöldsáttal mellől kívánta megoldani a gazdasági élet nagy problémáit.

Sajnos, azonban az Árvizsgáló bizottság meghalt, de szelleme és az általa lefektetett elvek még mindig élnek és érvényesülnek. A legnagyobb tiszteletem és megbecsülésem azoknál az uraknak, akik a bírói székben lelkiismeretük és legjobb tudásuk, de a törvény szavai szerint ítélnék, de őket is irányítja a hivatalos szakértő megállapítása, aki a régi Árvizsgáló bizottság referenseiből kerül ki és számításait az ott meggyökeresedett papiroselmélet alapján állítja össze.

Kétségtelen, — és ezt lojálisan meg kell állapítanom — a tömeges árdragítási eljárások megszűntek, hivatalos részről a legkritikábban történik feljelentés, de elég rámutatnom arra, hogy pár hét előtt csak a kereskedelmi és iparkamara erélyes fellépése akadályozott meg egy ilyen árdragítási razziát.

Kevesen vagyunk, akiknek sikerült az „árdragítási bűncselekmények“ korszakát szárazon megúsznunk.

De hány kartársunk egzisztenciájá tette tönkre egy árdragítási ítélet, hányan kedvetlenedtek el és hagyták abba iparukat és hány kartárstól vontott el az egzisztenciájuk egyik alap feltételét képező italmérési engedély.

A magyar és talán az európai büntetőtörvénykönyvben azelőtt sehol sem volt ismeretes az a büntetési rendszer, amely egy elkövetett kihágás vagy vétség megtorlásaképp a kiállott büntetésen felül évekkal utóbb még egy büntetést, — az italmérési jog elkövetését vonná maga után.

Nem vagyok jogász és nem érzem hivatva magamat arra, hogy elbíráljam, melyik törvény hibás: az uzsorabíróságról szóló 1920. évi XV-ös törvény-cikk, vagy az 1921. évi IV. törvény-cikk, amely az italmérési engedélyek kiadását és elvonását szabályozza.

Tény azonban az, hogy a megejtett italmérési revízió folyamán jogok el-

Billiárdposztók és gyapjúszövetek

minden minőségben, rendkívül olcsó áron
Seidner Lipót posztókereskedés
VII., Kertész ucca 43 (Király ucca sarok)

roll" rendszer. A gyárosok maguk állítják ki adóbevallásaikat, ráragasztják az adóvignettát és az ügy el van intézve. Fájdalommal kell a főváros ellen kifogást emelnem, de már a múltban is számtalanszor kértük, hogy az adófizetés módját egyszerűsítsék, s ne súlyosbítsák helyzetünket a túlon túl drága adminisztrációval, mert ma, amikor mindenütt folyik a leépítés, nehézségekkel komplikálják az adók lerovását, holott ezt egy egyszerű kézmozdulattal el lehetne intézni. A kongresszus keretén belül és azon kívül is kérem a főváros megjelent igen tisztelt képviselőit, hogy ennek a lehetetlen állapotnak megszüntetését sürgezzék ők is.

— Tovább menve elérkezem a 10% világitási adóhoz. Ha az adóelnevezéseknél pályadíjat tűztek volna ki, nem tudtak volna külön elnevezéseket találni azok az urak, akik ennek a kigondoló bizottságnak tagjai voltak. Megkapjuk a számlánkat, ahol 10% van hozzászámítva a külföldi költsön törlesztésére. A dolog lényege az a tény, hogy a világitás közszükségletet képez. Arra kell szorítkoznom, hogy rámutassak a főváros böles vezetőségének abbéli gondolkodására, hogy a főváros részéről két ilyen közszükségleti szolgáltatás van: a világitás és a vízszolgáltatás. A villanynál és a víznél is két kategória van: az ipari és a nem ipari szolgáltatás. A villanyvilágitás, ha azt ipari célokra veszik igénybe, olesóbb, tehát a villanynál nem vagyunk ipari üzem, ellenben a vízszolgáltatásnál, ahol a főváros az ipari szolgáltatást drágábban számítja, ott ipari fogyasztók vagyunk.

— A legutóbbi időkig fizettük a házbér után a 25%-os kinstári haszonrészeseledést, amelyet a legutóbbi időben 12½%-ra csökkentettek. A házbér után fizetendő 5% közüzemi pótlék. A kártya, a fényüzési és vízgalmi adón kívül még bélyegilletékekkel is van terhelve. Az italmérési engedélyek után fizetendő illetékek jövedelmeit a fővárosnak engedte át a pénzügyi kormány. Ránk nézve ez a következő egyszerű dolgot jelentette:

— a békeviszonyokhoz képest az italmérési illetékeket a főváros 10—20-szorosára emelte fel. Ez ellen mindenkinek joga volt a felszólalási bizottsághoz fordulni. A legtöbben ezt meg is tették, s a felszólalások nagy és tekintélyes részét honorálták is és az illetékeket leszállították. Most következik a dolog súlyosabb része. Leszállították az italmérési illetékeket... ez történt má-

jus, júniusban. Az illeték negyedévenként előre esedékes.

— A legutóbbi negyedévi esedékeség alkalmával megjelentek az adóhivatalban az illetékesek, ahol azzal fogadták őket: „Kérem, nincs tudomásom arról, hogy az ön illetheke le volna szállítva, kérem az eredeti összeget megfizetni”. Illetékeket kivetéskor 10%-ra szállították le, de a rendelkezés olyképen szól, hogy az illetéket dacára annak, hogy nekem leszállították, mégis az eredeti összegében tartozom megfizetni, akkor, amikor már egy-két évre előre megfizettem. Az előre fizetés a 17.000 szorzószám szerint történt, a főváros számfejtőségének gondot okoz most, hogy a régi, vagy pedig az új szorzószám alapján fizessem-e be a leszállított, de most újlag felemelt italmérési illethekeket.

— Tovább menve elérkezünk a személyzeti adóhoz. Ezt közvetlenül nem mi fizetjük, azonban ennek a nyilvántartása és ellenőrzése is annak a bizonyos tászkás embernek a hatáskörébe tartozik, aki a víz, villany stb. stb. adókat hajtja be és aki naponta legalább egyszer szerenéseltet bennünket látogatásával. Azután következik a járdafoglalási illetheke, a jövedelmi, kereseti, vagyionadó, végül a betegsegélyezés és balesetbiztosítási járulékok. Ezzel a mi terheinknek, illethekeinknek és adóinknak skáláit befejeztem volna.

De rá kell térnem a hatóságoknak egyéb intézkedéseire is. A hatóságok nem elégszenek meg azzal, hogy könyveinket bemutassuk, azokat a könyveket, amelyek korrektül vannak vezetve. Nincs egy ipari szakma sem, amely annyira meglegyen becsületlenül és lealacsonyítva, mint a kávéosok. Nekünk nem hisznek, mi családok vagyunk, minket a saját személyzetünkkel ellenőriztetnek.

— Tiltakozásomat fejezem ki, szűnjék meg az a lealacsonyító körülmény, hogy a pénztárvemet, a becsületes adóbevallásomat saját személyzetemmel ellenőriztessék.

— Külön kell felemlítenem azt a lehetetlen helyzetet, mely az italmérési engedélyek körül immár öt év óta fennáll. Az italmérési engedélyek revíziója az, amely bizonytalaná teszi minden iparúzó egzisztenciáját. Szűnjék ez végre meg, értsék meg az illethekeket, hogy az italmérési engedély nem donáció, nem vitézi telek, amely magában véve értéket és tőkét jelent, hanem csak a tudomásulvétele annak a szándéknak, hogy valamely iparos üzlete keretében ilyen cikkeket is óhajt forgalomba hozni.

— A munkáskérdésre is rá kell

térnem. A munkáskérdés jelenti iparunk boldogulását és jövőnk szebb kiépítését. Akkor tudunk eredményeket elérni, ha ipari intézményeinket teljes mértékben támogatjuk. Meg kell adni munkásainknak mindazt, ami őket megilleti, a megállapított bért, szabadságot és teremteni kell munkaalkalmat, amire munkaközvetítőnk van hivatva. Minden kartársamnak kötelessége ezt az intézményt szeretettel támogatni.

— Mindezek után kérem, méltóztassék határozati javaslatomat elfogadni:

„1. Mondja ki az országos kávékongresszus, hogy megkeresi az illetékes hatóságokat először az adók enyhítésére, másodsor az adózás egyszerűbb rendszerének bevezetésére.

2. Mondja ki az országos kávékongresszus, hogy kötelességévé teszi mindazoknak a kartársaknak, akik Budapesthez tartoznak, a munkaközvetítő igénybevétele, szakképzett munkások kötelező alkalmaztatását, szabadnap engedélyezését és a rokkantokról való megfelelő gondoskodást.

3. Mondja ki az országos kávékongresszus és terjessze elő azt a javaslatot, hogy az italmérési engedélyek revíziója haladéktalanul fejeztessék be és az italmérési engedélyek elvonása csak bírói ítélettel legyen kimondható.”

Mészáros Győző alelnök határozati javaslatát az országos kongresszus nagy lelkesedéssel tette magáévá s egyhangú lelkesedéssel fogadta Mészáros Győzőnek gróf Széchenyi István érdemeit — a centennárium alkalmából — méltató szavait.

A vidéki kávéipar helyzete.

Ezután Németh Aladár, a debreceni „Bika“-szálló igazgatótulajdonosa, a Magyar Kávéos Országos Szövetségének társelnöke, ismertette a vidéki kávéipar helyzetét. Érdekes elmefuttatásában kiterjeszkedett külföldi tapasztalataira és azokkal hasonlította össze a magyar, de különösen a vidéki kávéipar helyzetét.

A vidéki kávéosok speciális bajairól beszél: A közönség nagy részét elvesztettük, mert annak tekintélyes része B-listára került. Hiába próbáltunk közönséget szerezni azáltal, hogy nívós operai estéket rendeztünk, elsőrangú fővárosi erők közreműködésével, erre is adót vetettek ki, úgy hogy a vidéki városokban a tiszta zeneművészetet a nagy adók miatt nem lehet kultiválni. A pénzügyi hatóságok nem

10, hanem 25 százalékos adóval sújtják azt a helyet, ahol elsőrangú művészek lépnek fel. A Duna-palota Pesten továbbra is 10 százalékot fizet.

Az áruellátás tekintetében óriási hátrányban vannak a vidéki kávéházak, mert nem tudnak bekapcsolódni a Budapesti Kávésok Áruforgalmi R. T.-ába. Vidéken nem áll módunkban a lapokat előfizetés útján beszerezni és ebben a tekintetben is hátrányban vagyunk, kivételt képez Az Est, amelynek kézbesítése a legtökéletesebb, kérjük, hogy a többi fővárosi lapok kövessék az Az Est példáját. A hitelélet terén lehetetlen elhallgatni, hogy rendes hitelforrások nélkül tengődünk és forgatóke hiányában sokszor kénytelenek vagyunk kávéházakat bezárni, mert nem bírunk kölcsönhöz jutni, hisz a magyar törvény nem ismer ingó jelzáloghitelt. Pedig ez a kávéházakra nagyon jótékony lenne, ha a berendezésre és a felszerelésre kölcsönt lehetne kapni. Sajnos, előbb minden esetben formális adásvételi szerződést kell kötni, ami igen hosszadalmas. Ezzel szemben Angliában, Schweizban és Dániában ez már törvénybe van iktatva. A másik súlyos pont, hogy a berendezésre végrehajtást vezethet a hitelező. Ez lealázó és hitelrontó metódus. Kérjük a vezetőséget, hogy az ingó jelzáloghitel törvénybe iktatása érdekében tegyen felterjesztést az illetékes hatóságoknál. Az ipari munkásaink egy része tuberkulotikus. Leginkább a vidéki munkások. Ennek elhárítására mindent meg kellene tenni a hatóságoknak. A vidéki városokban szanatórium vagy hasonló intézmény nincsen és a vidéki kórházak csak a legkritikább esetben fogadnak be munkásokat.

Nem elég, hogy közönségünket elvesztettük, de még a felelőtlen elemek botrányozása is apasztja esekély közönségünket, sajnos, az egyetemi ifjúság előljár a botrányozásokban. Hibáztatni lehetne magunkat, hogy nem lépünk fel kellő eréllyel, de az erélyesség már sok kellemetlenséget okozott. A budapesti kávéipar páratlan nivójára akarjuk fejleszteni a vidéki kávéházakat.

Bondy Alfréd, a Csehszlovák Kávés Szövetség alelnöke, volt a következő felszólaló, aki német nyelven köszönte meg a csehszlovák kávéiparosság nevében a meghívást,

üdvözölte úgy a maga, mint megbízói nevében a jelenlevőket, majd a Csehszlovák köztársaság területén működő kávéipar helyzetét esetele. Előadása folyamán, melyben tiszta képet tárt fel a kávéipar viszonyairól, azt az eszmét vetette fel, hogy alakíttassék egy nemzetközi kávésszövetség, amely a kávéiparnak lehetőleg egységes alapokra való fektetését, kölcsönös támogatást és állandó összeköttetést biztosítson. — Az indítványt a kongresszus egyhangú lelkesedéssel tette magáévá és felkérte az előadót, hogy részletes tervezetet dolgozzon ki és közölje azt az érdekelte szövet-ségekkal. — (Bondy Alfréd úr előadását egész terjedelmében jövő számunkban fogjuk közölni.)

Az árszabályozásról és uzsorabíróságokról.

A következő felszólaló *Kovács József*, a Budapesti Kávéiparpartes-tület alelnöke volt, aki a következőket mondotta:

— Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mielőtt arra a tulajdonképeni tárgyra rátérnék, amelyet úgy is mint az uzsorabíróság jelenlegi elnöke, úgy is mint kávé és úgy is mint kartárs, bátor leszek előadni, üdvözlöm a megjelent hölgyeket és urakat. Rég elmúlt és feledésbe menő emléket hozok elő, az árvizsgáló bizottságot. Szinte látom, hogy bizonyos megütközéssel hallják, hogy én az árszabályozásról, uzsorabíróságról akarok szólni. Az árvizsgáló bizottság, bár már az egész országban megszűnt, még mindig vannak túlagilis detektívek és titkos feljelentések és él az 1920: XV. törvény, amely az uzsorabíróság működésének alapot ad.

Szinte látom, hogy bizonyos megütközéssel hallják, hogy én az árszabályozásról, uzsorabíróságról akarok beszélni.

A legtöbben úgy gondolják, minek kísérteteket idézni, régmúlt és feledésbe menő fájó emlékeket újra *elevenné* tenni. Hiszen úgy látszik, az árszabályozás és árvizsgáló bizottságok a háborús intézkedések lomtárába kerültek és most már az élet szabadon folyik. Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Itt a tévedés. Ha az Árvizsgáló Bizottság intézménye az egész országban meg is szűnt és a kávéházak árainak rendszeres megállapítása nem történik, még

mindig vannak detektívek és feljelentések és él az 1920. évi XV. törvény, mely az uzsorabíróság működésének alapot ad.

Ez a törvény, mely eredetileg csak 1923. évi július 15. napjáig volt hatályban, azóta évről-évre meghosszabbított és fenyegető jelként ijesztgeti és bénítja az ipar békés munkáját. Azt hiszem, történeti visszapillantással és elmefuttatással nem kell a kongresszus idejét igénybe vennem. Felesleges leírnom, mi volt az Árvizsgáló-bizottság, mily szűk látókörrel és a zöldsáttal mellől kívánta megoldani a gazdasági élet nagy problémáit.

Sajnos, azonban az Árvizsgáló-bizottság meghalt, de szelleme és az általa lefektetett elvek még mindig élnek és érvényesülnek. A legnagyobb tiszteletem és megbecsülésem azoknak az uraknak, akik a bírói székben lelkiismeretük és legjobb tudásuk, de a törvény szavai szerint ítélnék, de őket is irányítja a hivatalos szakértő megállapítása, aki a régi Árvizsgáló-bizottság referenseiből kerül ki és számításait az ott meggyökeresedett papiroselmélet alapján állítja össze.

Kétségtelen, — és ezt lojálisan meg kell állapítanom — a tömeges árdragítási eljárások megszűntek, hivatalos részről a legkritikábban történik feljelentés, de elég rámutatnom arra, hogy pár hét előtt csak a kereskedelmi és iparkamara erélyes fellépése akadályozott meg egy ilyen árdragítási razziát.

Kevesen vagyunk, akiknek sikerült az „árdragítási büneslekmények“ korszakát szárazon megúsznunk.

De hány kartársunk egzisztenciájá tette tönkre egy árdragítási ítélet, hányan kedvetlenedtek el és hagyták abba iparukat és hány kartárstól vontott el az egzisztenciájuk egyik alap feltételét képező italmérési engedély.

A magyar és talán az európai büntetőtörvénykönyvben azelőtt sehol sem volt ismeretes az a büntetési rendszer, amely egy elkövetett kihágás vagy vétség megtorlásaképp a kiállott büntetésen felül évekkel utóbb még egy büntetést, — az italmérési jog elkövetését vonná maga után.

Nem vagyok jogász és nem érzem hivatva magamat arra, hogy elbíráljam, melyik törvény hibás: az uzsorabíróságról szóló 1920. évi XV-ös törvény-cikk, vagy az 1921. évi IV. törvény-cikk, amely az italmérési engedélyek kiadását és elvonását szabályozza.

Tény azonban az, hogy a megejtett italmérési revízió folyamán jogok el-

Billiárdposztók és gyapjúszövetek

minden minőségben, rendkívül olcsó áron
Seidner Lipót posztókereskedés
 VII., Kertész ucca 43 (Király ucca sarok)

vonattak oly büntetésekért, amelyet az uzsorabíróság inkább csak formális okokból, a törvény betűinek engedelmessé, minimális mértékben szabott ki, mi mellett hangsúlyozta az illető vádlott jóhiszeműségét és *becsületességét*.

Dolgozó iparosok vagyunk, akiknek sem pénze, sem ideje bíróságokhoz járni és bizony megtörtént, hogy a védelem nem *készítettett* oly mértékben elő, amint az az utóbb tapasztalt következményekre való tekintettel kívánatos lett volna. Az eredmény sokszor minimális ítélet, azután — jogelvonás volt.

Nevek sokaságát tudnám felsorolni, ha kongresszusunk tárgyalási rendje időt adna. Elég az, hogy szomorú emlékek ezek, amikor megtörtént az is, hogy az ítéletet az ítélet kihirdetése után — minthogy fellebbvitel az uzsorabíróság ítéletei ellen nincsen — nyomban letartóztatták.

Igy volt ez a fővárosban és nem volt másként a vidéken sem.

Lehetséges-e még a mai helyzetben ezt az eljárást fenntartani? Szabad-e az ipart és kereskedelmet ily állandó fenyegetéssel ijeszteni?

Ugy gondolom, elérkezett a huszonnegyedik órája, vagy talán már el is múlt, hogy az uzsorabíróságról szóló törvényt teljesen elfeledjük. Ma, amikor a hivatalos index-számok állandó esökkenést mutatnak, amikor nem az árak felemelése, hanem inkább túlrohamos esökkenése mutatkozik, van-e még erkölcsi jogosultsága egy ilyen intézménynek?

Elég *végigmenni* a főváros uccáin, minden kávéház ablakába ríktó plakátok licitálnak egymásra az áraknak lefelé való szorításában.

Van már szabadverseny, — néha talán túlságos mértékben is — nincsen semmi szükség arra, hogy az áralkulásokba a hatóság vagy pláne a bíróság beavatkozzék. Aki drágán árul, annak vendégei maradnak el és ez elég büntetés. Tönkremenni a kedvezőtlen gazdasági viszonyok folytán lehet és ez nem diffamáló, legfeljebb sajnálatos, de tönkremenni becsületlen munkadacára, bírói ítélettel megbélyegzve, lehetetlen!

A mai *üzletmenet* amúgy is elég gondot okoz, minek még azokat azzal szaporítani, hogy valamely túlbuzgó detektív vagy rosszkezdű vendég bármikor a bíróság elé állíthassa.

Nemcsak a mi szempontunkból, de az igazságszolgáltatás szemszögéből nézve is tarthatatlan ez a törvény.

Akkor, amikor a szanálás következményeiként a bíróságok létszámhiánnyal küzdenek, amikor a bíróság segédhivatalaiban az aktaforgalom lebonyolítása érdekében az ügyvédi kamara ad kölcsön segéderőket, amikor

a bírák asztalai roskadoznak a peresomóktól, szabad-e a bírói apparátust, elnököt, bírót, ügyészt, jegyzőt, ülnököt és az eljárással foglalkozó segédszemélyzetet órákhosszat foglalkoztatni azzal, hogy joga volt-e X kávésnak egy bírósért 2000 koronát számítani vagy sem és Y-nak egy kifliért 1000 koronát?

Ez, ügyebár, szinte komikus lenne, ha nem volna oly szomorú és nem járna az említett súlyos következményekkel.

Tisztelt Kongresszus! Előadásom befejezéséhez értem el. Bizonyítani az uzsorabírósági törvény további fenntartásának káros voltát felesleges.

Konkluzióm csak az lehet: elérkezett az ideje, hogy az 1920:XV. törvénycikk végre megszűnjék és az árdrágítási eljárástól úgy az iparos- és kereskedőtársadalom, mint a bíróság mentesítessék.

Tisztelettel javaslom a kongresszusnak, mondja ki határozatképen, hogy előterjesztést intéz a magyar királyi igazságügyminiszter úrhoz a törvény hatályon kívül való helyezése érdekében és a különböző érdekeltségeket, a Kereskedelmi és Iparkamarákat, Országos Iparegyesületet, Ipartestületek Országos Szövetségét, Baross Szövetséget megkeresni, hogy ezt a mozgalmat teljes mértékben támogassa.

Kovács József előadása közben lépett a terembe Ripka Ferenc, Budapest székesfőváros főpolgármestere, kit Gárdonyi elnök a legnagyobb örömmel üdvözölt. Ripka főpolgármester az üdvözlésre a következőket válaszolta:

— Tisztelt Nagygyűlés! Elsősorban bocsánatot kérek, hogy más fontos, a miniszterelnöknél való elfoglaltságom miatt késve érkeztem, de mihelyt lehetett, eljöttem, hogy ezzel is nagyrabecsülésnek adjak kifejezést a magyar kávésiipar iránt. Tisztelt Nagygyűlés! Én abban a tudatban nevelkedtem, hogy a magyar kávési iparos, az több az iparosnál. Fővárosunk ipari és kultúréletének fejlődésében mindenütt ott látjuk a magyar kávésiiparosokat. Így volt ez a múltban és így van ez a jelenben is. Onnan van a nagy megértés és nagyrabecsülés, amely mindenkit eltölt a kávésiiparosság iránt.

— Amint jeleztem, nemcsak iparos a magyar kávési, hanem az ütőereje minden hazafias mozgalomnak. Igen tisztelt Nagygyűlés! Önök ugyanazt a szomorú sorsot élék, mint az egész magyar társadalom s ezekben a nehéz időkben én kötelességemnek tartom, hogy a hűséges kávésiiparos barátaimat megvigasztaljam. Kedves Barátaim! Mi vé-

gigjártuk a szenvedések kálváriáját. Megtörtént a legkeservesebb mozzanata is ennek a kálváriajárásnak, a keresztrefeszítés. Ezután pedig mi, akik hiszünk — és Önök hisznek —, tudjuk azt, hogy a Feltámadás napja következik. Ezt a feltámadást várjuk mi erős hittel, reménnyel, a kétségbeesést és csüggedést távol tartjuk, mert aki kétségbeesik és fél, az nem fog feltámadni. Én ebben a gondolatkörben kívánom ehhez a sikert és működésükhöz az Isten áldását!

A főpolgármester beszédét zajos tetszés és éljenzés követte.

A tanonckérdés.

Ezután Palla Miksa, a Magyar Kávésok Országos Szövetségének alelnöke a *tanonckérdésről* szólott:

— Tisztelt Uraim és Kartársaim! Engedjék meg, hogy iparunk egy igen fontos problémájáról néhány szót szóljak.

— A hétéves világháború és a rákövetkező forradalmak iparunkat is nagyon súlyosan érintették. Amint tudjuk, kartársaim, szakképzett munkásaink nagyobb része hősi halált halt, másik része megszállt területen helyezkedett el, végül egy része bizony már kiöregedett a munkából, tehát legfontosabb problémának tartom, hogy utánpótlásról gondoskodjunk.

— A jelen aktuális kérdései során vessünk egy pillantást a jövőbe is és foglalkozzunk azokkal az ügyekkel is, amelyeknek fontosságát iparunk jövőjére való tekintettel elhanyagolnunk nem szabad. Ilyen a munkáskérdésnek az a része, amely az ipari munkásképzéssel és a munkáspótlással foglalkozik, — a tanonckérdés.

— A képesítés kötelezettségének elrendelése folytán kétszeres fontossága van a tanoncképzésnek, — először azért, mert munkásokra *szükségünk* van, másodsor azért, mert *szakképzett* munkásokra van szükségünk.

— A kávésiipar vezetői idejekorán felismerték a tanoncképzés nagy jelentőségét, amikor mintegy másfél évtizeddel ezelőtt felállították a szakirányú tanonciskolát. Ez az iskola a legszebb eredményekkel működött, tanulóit szellemi útravalóval bőségesen ellátta és ebben az irányban dolgozik mindmáig. Sajnos, azonban míg iskolánk fennállásának első éveiben 100—120 növendéket oktatott, ma a létszám a 30-at sem éri el. Ezen a ponton kell rámutatnom azokra a nehézségekre, amelyek a tanoncok alkalmazás kö-

rül felmerülnek. A háború előtti időben a tanoncok lakása és ellátása nem okozott nagyobb nehézségeket. A lakáskérdésnek nem volt olyan jelentősége, mint manapság, a vidékről feljött tanoncok lakást adni, vagy lakást szerezni könnyű volt.

— Hasonlóképp az étkezés és ellátás dolga sem okozott gondot, ha a tanonc az üzletben nem kapott ellátást, nagyobb költségek nélkül lehetett erről gondoskodni. A háború utáni lakáshiány, az élelmiszerek drágulása, a megélhetési nehézségei a helyzetet megváltoztatták. Az a néposztály, amelynek gyermekei ipari pályára mennek, a rosszabbodó gazdasági viszonyok folytán, mindinkább utalva van arra, hogy gyermekeik gondjától minél teljesebb mértékben megszabaduljanak, tehát oly pályát keresnek részükre, ahol azok lakása és ellátása költségétől azonnal megszabadulnak, sőt esetleg a tanonc keresetéből még saját létfenntartásukat megkönnyítik.

— A háború okozta munkaerő-csökkenés pedig más pályák munkásainak számát is megapasztotta, akiket az érdekelt iparosok a minden esetre olcsóbb tanoncmunkásokkal igyekeznek pótolni. Így tehát tanoncainknak száma megfogyott és a helyzet az, hogy — habár ma munkanélküliséggel kell küzdenünk — a jövőre számítanunk kell arra, hogy munkáshiányunk lesz, különösen pedig szakképzett munkásokban.

— Ezeken a bajokon segíteni kell, meg kell találnunk és megvalósítanunk a szükséges orvosszereket. Régi vágya és törekvése ipartestületünknek a tanoncotthon megvalósítása saját székházában, melynek felállításával módunkban lenne a tanoncok elhelyezésének ügyét megoldanunk. Tanoncotthonunk felállításával biztosítható lenne tanoncaink kellő erkölcsi felügyelete és megvédése mindazoktól a veszedelmektől, amelyek az oly fiatal, a kávéház levegőjében élő gyermekeket fenyegetik. Az ellátás ügye áldozatokkal jár, de ez minden egyes kartársnak kötelessége, hogy bármi módon gondoskodjék tanonca ellátásáról. Igaz ugyan, hogy ez nagy áldozat a mai lehetetlenül rossz gazdasági viszonyok mellett, de azért minden kartársnak kötelessége, hogy legalább egy tanoncot neveljen iparának. Más iparágakban tradíció az, hogy a mesterség apáról fiúra öröklődik, a mi iparunkban

ez, egy-két családot kivéve, ritkaság. — Ujabban több kartársunk alkalmazta fiát tanoncként, majd segédként és így reményünk van arra, hogy a mi iparunkban is bizonyos tradíciók fejlődnek. Aki a nagy iparosállamoknak történetét ismeri, tudja mit jelent az iparban egy ilyen ipartradíció.

— A tanoncok ellátása után igen fontos a tanoncok képzésének ügye. Szakiskolánk keretei most már gyakorlati oktatással is kibővültek, amennyiben ipari tevékenységet folytató kiváló szakértársaink vállalták egyes gyakorlati tárgyak oktatását. A törvényszerű szakoktatás keretein túl fel kell vetnünk a továbbképzés kérdését, amelyet részben magasabbrendű tanfolyam felállításával, részben pedig külföldi tanulmányok lehetővé tételével kellene megoldani. Ugy gondolom, hogy ezt a továbbképzést a testvér vendéglősiparral egyetemben kellene megvalósítani és egy rendszeres vendégipari főiskola felállítását megvalósítani.

— Ipartestületünk tárgyalásai folyamán többször felmerült a segéd-személyzet és nőalkalmazottak képzésének kérdése. A konyhaszemélyzet részére megfelelő előkészítő tanfolyamot kell felállítani, amelyen azokat teendőik elemi részével ismertetnők.

— A női személyzet köréből nagyfontosságú a felírónők állása, akik munkaadóik bizalmi személyei. Nagyfontosságú lenne, ha ez a személyzet oly irányú képzésben részesülne, hogy egyrészt a kávéházi üzemvitel technikáját, a szükséges nyilvántartást és ellenőrzés módjait megismerjék. E célból kezdő alkalmazottakat is kellene az üzemekben alkalmazni és munkaidejüket olyképp beosztani, hogy módjukban legyen kellő elméleti oktatásban részesülni. Mindezekben kívántam összefoglalni a tanonképzés jelen állását.

— Az elmondottakat összegezve kérem a kongresszust, mondja ki:

„1. Hogy tanoncok alkalmazását fontosnak és szükségesnek tartja és a kartársakat felhívja, minden üzemben legalább egy tanoncot alkalmazzanak.

2. Szükségesnek tartja a továbbképző tanfolyamok felállítását, esetleg egy magasabb főiskolai tanfolyam felállítását.

3. A konyhaszemélyzet részére előkészítő tanfolyam és

4. a felírónómunkások részére megfelelő szaktanfolyam felállítását és felkéri a budapesti kávéos ipartestületét, hogy ez ügyben a további lépéseket tegye meg, esetleg állami támogatást kérjen ki ezen célok elérésére.“

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Kartársak! Az általam most előadott problémák megoldása bizony nagy megterhelhetést jelent a kartársakra. Különösen a mai súlyos gazdasági helyzetben, de, tisztelt Kartársak, ne csüggedjünk el, hanem bízzunk hazánk és iparunk erejében, hiszen tudjuk a történelemből, hogy diéső hazánk már válságosabb időkkel és viszonyokkal küzdött és mindig megsegítette az Isten; hisszük és reméljük, most is úgy lesz és akkor a mi régi jóhírű iparunk ismét fellendül és akkor könnyen megoldhatjuk az összes ügyes-bajos dolgainkat.

— Már most, tisztelt Kartársak, egy fohászuk legyen, hogy „Éljen a nagy Magyarország!“

Pallai nagy tetszéssel fogadott beszéde után *Purebl* Győző városi tanácsnok a következőkben szólott hozzá Pallai előadásához:

— Méltóztassanak megengedni, hogy legelső sorban dr. Sipőcz Jenő polgármester úrnak — akinek képviselőiében itt a Magyar Kávéosok II. országos kongresszusán megjelentem — köszönetét, valamint a főváros tanácsának és a magam nevében is köszönetemet fejezzem ki a tekintetes kongresszusnak szíves meghívásáért s remélem, hogy a tárgyalások eredményre fognak vezetni. Engem a polgármester úr a tanügyi osztály élére állított, annak az osztálynak az éléről, amelyhez úgy ragaszkodtam. Mindig szemem előtt volt és áll ma is, hogy ennek a Budapestnek a mezőgazdaságon kívül, mely a vidéknek van szánva, kereskedelemre és iparra is szüksége van. Szükséges, hogy a főváros is átérezze ennek a fontosságát, a kereskedőket és iparosokat minden erejével támogassa és segítse s én igyekszem, hogy az elhangzott sérelmeket a tanács elé juttassam.

— Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Akkor, amikor én a tanügyi osztály élére kerültem, mindig át voltam itatva az iparostanonc-kérdés fontosságától. Külföldön ez a kérdés elsősorban van elintézve. Nálunk az ipartörvény 9 órát rendel az iparosoktatásnak és a fővárosban 11 óra a tanítás ideje. Én

Irányi József finom sütdéje

VI., Reáltanoda ucca 10. Telefon: József 154-62 ☉ Este 7-ig bármely időben szállít friss süteményt

keresztülvittem, hogy a 9 órától lett 10 óra, a három napi tanításból két nap és így az iparostanonkérdést közelebb hoztam ahhoz a célhoz, amelyet az iparosok óhajtottak.

Továbbra is szándékom ezt a kérdést fejleszteni. Minden alkalmat meg fogok ragadni a tanácsnál, hogy az iparosság és kereskedők érdekeit támogassam. Ugy érzem, ha összefogunk, el fogunk érkezni a feltámadáshoz, Nagymagyarország reorganizációjához. E munkához Isten áldását kérem.

Ezután *Balkányi* Kálmán az OMKE igazgatója a kereskedők szolidaritását tolmácsolta a kongresszusnak.

Most *Belatiny* Arthur a kereskedelmi és iparkamara elnöke szólalt fel és a következőket mondotta:

„Ha végighallgatjuk, hogy egyetlen iparnak micsoda adóterhet kell elviselni, esodálkoznunk kell, mert pl. a fényüzési adót az államkincstár a mai viszonyok mellett már régen eltörülhetne volna. Ez az adó iparelles, antiszociális adó. Ennek megszüntetése egy kormány első feladatai közé tartozik. A prágai kiküldött eszméje, hogy nemzetközi szervezetet létesítsünk, nagy előnyöket jelentene, mert ha egy országban előnyöket szereznek a kávéosok, a kapcsolat révén az előnyöket könnyebben valósíthatják meg a másik államban is. Bármily csekély kedvezményt akarunk az államtól elérni, mindig azt a választ kapjuk, hogy az államháztartás egyensúlyát semmiféleképpen nem szabad megbolygatni. Ma, mikor a szanalás éveit éljük, akkor a szanalási hitelnek is azt kell szolgálni, hogy az ipart és kereskedelmet helyreállítsa és nem azt a célt, hogy a nyomoruság konzerváltassék. Én a Budapesti Kereskedelmi és Ipar-kamara nevében is üdvözlöm a külföldi vendégeket, igen értékes javaslatokkal állottak elő és a tárgyalás további menete érdekében szerencsekívánataimat fejezem ki. (Éljenezés).

Dr. Dobsa László az Ipartestületek Országos Szövetsége nevében meleg szeretettel üdvözlö a kongresszust s szövetségén keresztül az egész magyar kézműves és kisiparosság vállvetett támogatását ajánlja a kávéosok által képviselt igaz üggyhöz.

Dr. Radó Rezső a Debreceni Kamara főtitkára tolmácsolja a Debreceni Kamara és az összes vidéki kereskedelmi és iparkamarák meleg szeretetteljes üdvözlését. A Debreceni Kamara különösen szoros kapcsolatban áll a kávéosiparosok tö-

rekvéséhez. Az első kongresszus is Debrecenben folyt le nagy sikerrel három évvel ezelőtt. Teljes erőnkkel ki kell küzdenünk azt a helyzetet, amikor minden azért fog történni, hogy az iparos, kereskedő és földműves akadályok megszűnjenek, s nehézségek nélkül dolgozhassunk a magyar haza javára.

A Főpincérek Országos Egyesülete nevében Hajdu Vilmos üdvözlö a kongresszust és a főpincérek memorandumát terjeszti elő.

Elsősorban köszönetet mondok a Főpincérek Országos Egyesülete nevében szíves és nagyrabecsült meghívásukért, mellyel módot adnak nekünk, hogy kéréseinket és panaszainkat személyesen előadhassunk.

Az 1922. évben Debrecenben tartott kongresszuson volt alkalmunk az az évben alakult egyesületünknek 6 pontban foglalt kívánásainkat, az iparban előforduló visszaéléseket első ízben feltárni és kötelességemnek tartom megállapítani, hogy az akkori kéréseinkre az igen tisztelt Ipartestület nagyfokú támogatásával sikerült nagyon sok tekintetben orvoslást találni.

Ezek előre bocsátása mellett bátorodunk ma ismét szíves és jóindulatú támogatásukat kikérni, kéréseinket meghallgatni és segítő kezét nyújtani szíveskedjenek a bajok orvoslásában, melyek megszüntével nemesak egyesületünknek és annak tagjainak, hanem különösen kedves iparunknak vélünk — különösen erkölcsi szempontból — tekintélyt szerezni.

Kérelmeink, melyeket mi határozati javaslatként terjesztünk elő, a következők:

1. *Az összóvadék végösszege ne legyen több, mint az illató üzem három napi bruttó bevételé.*

2. *Hivatkozással a 87543—1925. sz. m. kir. Kereskedelmi Miniszter úr I. és II. paragrafusára tisztelettel javasoljuk: hasson az Ipartestület oda, hogy főpincéri állás elnyerésében a törvény rendelkezésének teljes szigorú érvényesüljön és végleg kiküszöböltesse az iparunkból a megfelelő szakképzettséggel nem rendelkező egyének.*

3. *Tisztelettel javasoljuk minden rendelkezésre álló eszközzel odahason, hogy alkalmazottat minden tulajdonos kizárólag az Ipartestület kebelében fennálló elhelyező iroda nyilvántartásán keresztül vehessen igénybe, illetve alkalmazhasson. Találja meg azokat a retorziós eszközöket, amelyek a zugelhelyező irodák és egyének működésével a szakszerű képzéssel bíró alkalmazot-*

talnak már lehetetlen károkat okoz, iparunk nivóját lesüllyesztli.

Ugyancsak tisztelettel kérjük annak az elvnek szigorú érvényesítését, hogy főpincéri állás kizárólag oly szakképzett egyének alkalmaztassanak, akik a Főpincérek Országos Egyesületének, vagy a nemzetközi Góffi Szövetség rendes tagjai.

Nem mulaszthatjuk el, hogy egyesületünk és a szakmunkásság érdekeit mindenkor nagy szeretettel felkaroló Ipartestület érdemes tagjainak lelkünk egész mélyéből hálás köszönetünket ne fejezzük ki jóindulatukért s a jövőnk megértő támogatásért. Hálás szívvel gondolunk minden tagra, akik a munkásság érdekeinek jóindulatú támogatói voltak, szívünk igaz szeretete sugárik feléjük, akiknek személyes jóindulatú, megértő emberbaráti szeretete ügyünkben biztos sikert jelentett.

Hálánk és köszönetünk szálljon feléjük s kívánjuk, hogy a kongresszus gazdag eredményt és magyar szakipar dicsőségét és az emberi kultúra diadalát jelentse.

Stüber Péter, a német kávésszövetség elnöke ismertette a németországi, *Egher* Ferenc kereskedelmi tanácsos az osztrák viszonyokat. Rámutatott arra, hogy a bajok és panaszok lényegükben azonosak.

A külföldiek felszólalásait hangos éljenezés követte.

A következő felszólaló *Glück* Frigyes a Szállodások és Vendéglősök Ipartestületének díszelnöke volt, aki a következő beszédet mondotta:

— Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Mindenekelőtt igen hálásan köszönöm a szíves meghívásukat és örömmel adok kifejezést, amikor azt látom, hogy Magyarország dolgozó munkásainak olyan érzései nyilvánulnak meg, mint itt a kongresszuson a dolgozó kávéosiparnak. Olyan ipar nevében szólalok fel, amelynek már elég régi idő óta munkása vagyok.

Csak az önértetes munka az, mely célhoz vezet. A rokonipar nevében, mint annak egyik vezetője, régi munkása, üdvözlöm az egybegyűlteket (éljenezés). Érzem, hogy mindaz, ami itten elhangzott, érvényre is fog jutni. Azok a sérelmek, melyek az ipart oly súlyosan nyomják, kell hogy meghallgattassanak. És kell, hogy segítség érkezzon. Megmondhatom, hogy az önértetes munkában megtalálják bennem a szolidaritást és amikor egyöntetűen kiöntjük a szívünket, azt hiszem, hogy egyesült erővel el fogjuk érni azt, amire vágyunk. Kívánom, hogy az eredmény és a munka áldásos legyen. (Éljenezés).

Bánó Dezső, a Balatoni Gyógyfürdő rt. vezérigazgatója szólalt fel ezután:

— Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Az idő előrehaladottságára való tekintettel méltóztassanak elfogadni azon prozódiumot, hogy a felszólalásokat a fehér asztalnál folytassuk. A mai kongresszussal kapcsolatban elhangzottak azok a sérelmek, amelyek valamennyiünk nehezédek. Az utolsó 10—12 évet mi is átküzdöttük, s talán mi vettük ki leginkább a részünket, mert sérelmeink orvoslása végett vagy oda küldtek bennünket, ahol nem fogadták el azokat, vagy pedig oda, ahol a bajokra orvoslás nem volt. Azok az urak, akik ma is itt vannak és mindig itt vannak, a tanácsnok úr, a kereskedelmi miniszter képviselője stb., mindenkor igyekeztek iparunk ügyes-bajos dolgaira megoldást találni. Közben meg volt a 100 éves centennáriumi ünnepség is. Azon az ünnepségen nem volt jelen sem a polgármester úr, sem senki más, akinek a megjelenése megnyitotta volna előttünk azokat az ajtókat, amelyekben belül talán sérelmeinkre orvoslást találtunk volna. A mai kongresszuson örömmel látom, hogy jelen van a fővárosnak számos tekintélyes kiküldöttje s remélem, hogy a jövőben talán meghallgatják annak az iparnak bajait és e kongresszus sikerét elő fogják segíteni.

Vidéki kartársaink részéről **Bognár** Mihály szövetségi alelnök a következő kiegészítő javaslatokat terjesztette elő, melyet a kongresszus a végrehajtó bizottság elé utalt:

Fényűzési adó ügyében: A fényűzési adó revíziójával kapcsolatban különösen a vidéki kávéházak fényűzési voltát olyképen kellene megváltoztatni, hogy este 8 óráig csak 2 százalékos forgalmi adó volna beszedhető, 8 óra után pedig maradna a 10 százalékos adó. Indok: A végrehajtási utasítás idevonatkozó pontja azt írja elő, hogy a pü. ig. mérlegelje az illető kávéház fekvését és hogy milyen teherbíró közönség látogatja s e szerint kell fényűzési vállalatná minősíteni. Itt van a tévedés. Mert vidéki kávéházakat mint egy- és ugyanazon közönség — a középosztály — látogatja. Már pedig a középosztályhoz tartozók nem luxusból járnak ozsonnázni vagy feketézni a kávéházba, mert feketézni azért megy kávéházba, mivel a drága újságok neki, ha azokat külön meg kell yennie, többbe kerülne, mint ha a kávéházba egy kávé iszik, lévén kultúrember, nem mehet lebuja, vagy csapszékbe, neki a társadalmi állásának megfelelő helyiségbe kell menni. Ozsonnázni is azért

megy kávéházba, mert neki ez az ozsonnakávé fontos tápláléka.

Záróra-ügy: A zárókorlátozást azonnal meg kell szüntetni és teljesen a békebeli állapotot visszaállítani. És pedig úgy, hogy vendéglőkben 1 óráig, kávéházban pedig 2 óráig lehessen zenélni, minden különös díj lefizetése nélkül. Két óra után pedig a békebeli 5 korona valorizálva, minden más díj stb. mellőzendő volna. Itt a zárórának megszüntetése folytán a forgalom emelkednék és egyenlítődjene a fényűzési adó megszüntetése folytán a kinestart érne.

Erre **Gárdonyi** József szövetségi elnök a kongresszust berekesztette azzal, hogy a napirend hátralevő tárgyait a kongresszusi bizottság fogja letárgyalni és azt a kongresszus megbízásából az illetékes hatóságokhoz eljuttatni.

Ezek után a kongresszus tagjai átvonultak a szomszédos terembe, hol a fehér asztal várta már a vendégeket.

A díszebéd.

A Royal-szálló tágas étterme zúfolásig megtelt a kongresszus vendégeivel. A kongresszus tagjainak női családtagjai is megjelentek, úgy hogy körül-belül 180 személy foglalt helyet az asztalok körül. — **Gundel** Károly kartársunk régi jónevű konyháját felesleges dícsérnünk, de meg kell említenünk, hogy ez alkalommal a menü méltó volt az ünnepi alkalomhoz.

Az ünnepi alkalmat feltüntető menü a következő volt:

MENU

le 11 novembre 1925.

Potage Crème Dubarry
Filets de Sandre du Balaton á la Chambord

Poulardes et Cannelons roties
Pommes frites Salade francaise
Roulade de pommes et de chouxrouet
Fruits assortis
Fromage
Café Espresso

A peesenyé után megkezdődött a felszólalások hosszú sorozata.

Elsőnek **Gárdonyi** József szövetségi elnök a magyar hazára és Magyarország kormányójára üritette poharát, majd a batóságok kiküldötteit, belatini **Belatiny** Arthurt, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnökét és **Bittner** Jánost, a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnökét üdvözölte.

Reiner Mór ipartestületi elnök a kereskedelemügyi miniszter úr képviselőjét, **Thorma** István miniszteri osztálytanácsost üdvözli s beszédé-

ben kiterjeszkedik az annak idején az ipartestület által ellenzett intézkedéssel, amely szerint a kávésipar képesítéshez köttetett.

Mészáros Győző alelnök lelkes szavakkal ünnepli **Ripka** Ferenc főpolgármestert, akinek a kongresszuson való megjelenése biztosítékot nyújt arra, hogy a kávésipar ügye megértő kezekben van.

Gál Arnold a külföldi vendégeket német nyelven üdvözölte, dr. **Naményi** Ernő, az Országos Ipar Egyesület igazgatója pedig **Mattkovics** Sándor v. b. t. t. távolmaradását menti ki s a kávésipar jelentőségét és kultúr szolgálatait fejtegeti. **Wilhelm** Aldor (Wien) a külföldi vendégek nevében köszöni meg a szeretetteljes fogadtatást és üdvözléseket s hálás szavakkal ajánlja fel a magyar kávésiparnak a külfölddel való legszorosabb kapcsolatot. **Zboray** Miklós dr. és **Steuer** Marcell felszólalása után a genfi kávéházi és éttermi alkalmazottak világszövetségének budapesti elnöke, **Reichardt** György, ugyancsak német nyelven biztosította készsége szolgálataikról a kongresszus résztvevőit. **Bánó** Dezső kormányfőtanácsos a Magyar Idegenforgalmi Szövetségnek és a kávésök együttműködését, annak szükségességét és közös érdekeit teszi szóvá. Az idegenforgalom — úgy mond — pénzt hoz mindenhová s az állam szempontjából igen fontos jövedelmi forrás képez. E tekintetben elsősorban a megszállott 50 vármegye lakosságának kell számításba jönnie és csak másodsorban számíthatunk a külföldi látogatókra. Kifejti a szövetségnek azt a tervét, amely szerint a fővárosba érkező idegennek hat napra szándékoznak egy millió koronáért teljes ellátást nyújtani. Ilyen é hasonló intézkedésekkel kell felkeltenünk a külföld érdeklődését. Az erre vonatkozó terv s a Szövetségnek eddig tett intézkedéseiről legközelebb az egyik ipartestületi gyűlésen fog beszámolni.

Bittner János kormányfőtanácsos a Kereskedelmi és Iparkamara üdvözlését tolmácsolja és biztosítja a kávésipart mindenkor támogatásáról.

Majd **Lindl** Zsigmond székesfővárosi tanácsjegyző szólalt fel, aki kijelentette, hogy a főváros tanácsa is ismeri a kávésipar nehéz helyzetét s amennyire a főváros anyagi helyzete megengedi, készséggel engedélyez könnyítéseket. — Ezúttal már bejelenti, hogy a pezsgőadó banderolle-rendszer mellett való lerovása a legközelebbi jövőben meg fog valósulni.

Számosan szólaltak még fel, míg

a közönség a késő-délutáni órákban szétoszlott.

Nem mulaszthatjuk el, hogy meg ne emlékezzünk a Palugyay I. és fiai, Törley I. és társa, Windischgraetz hercegi borpince, Váci püspöki borpince, Zwack I. és társa, Gessler cégek kedves figyelméről, akik a díszebéd közönségét jobbnáljobb italokkal látták el.

Gerbeaudnál.

Az ebéd után egy kisebb, java-részt külföldi vendégeinkből álló társaság Reiner Mór elnök vezetésével a Gerbaud világhírű helyiségeit tekintette meg, ahol a részvénytársaság igazgatója, dr. Radoca, fogadta a vendégeket. A megjelentek legnagyobb elismeréssel nézték végig a világszerte ismert gyár üzemét, majd rövid uzsonna után az Operába siettek.

Az Operában.

Az este 7 órakor kezdődő operai előadáson mintegy nyolevanan vettek részt. A m. kir. Opera igazgatósága kedvezményes áru jegyeket bocsátott rendelkezésre. — A kongresszus résztvevői öt földszinti páholyban és elsőrangú földszinti helyeken foglaltak helyet. — Műsorra Offenbach halhatatlan dalműve: „Hoffmann meséi“ volt kitűzve. — Vendégeink nagy élvezettel hallgatták a magyar énekművészet büszkeségeinek, Sándor Erzsinek és Székelyhidyi Ferencnek énekét és elragadtatással távoztak az előadástól.

A New-York kávéházban.

Az Opera eladása után a New-York kávéházban gyűltek össze a résztvevők vacsorára. Sokan megjelentek olyanok is, akik az Opera előadásán nem voltak jelen, úgy hogy a külön helyiségben terített asztaloknál mintegy 120-an foglaltak helyet.

A kávéház figyelmes igazgatói, Zoltán Béla és Tárján Vilmos urak mindent elkövettek, hogy a vendégek jól érezzék magukat.

A vacsora menüjét a következőkben közöljük:

Ping pong asztalokat felszereléseket, valódi angol és francia ping pong labdákat legolcsóbban

Dr. FODOR és BALOGH cégnél szereshet be. Bpest, VII., Erzsébet körút 33. Royal orfeum mellett. Telefon: J. 129-26.

MENU

le 11 novembre 1925.

Consommé Royal
Carpe a lá Hongroise
Filet de Boeuf a lá Colbert
Pommes frits - Petit pois
Haricots a l'Anglaise
Choux fleur
Tartes crème de Marron
Mocca

Késő éjjel után járt az idő, amikor a társaság szétoszlott.

Csütörtök, november 12.

Reggel 9 órakor a város minden részéből gyűltek össze a kongresszusi kirándulások résztvevői. — Számos kartársunk ez alkalommal magával hozta hölgy családtagjait, akik közül a következők neveit jegyeztük fel: Reiner Mórné, Kovács Józsefné, Mészáros Gyözőné, Hajós Samuné, Grosz Ödönné, Perlesz Istvánné, László Gézőné, Horváth Dezsőné, Deák Elemérné, dr. Havas Nándorné, Fischer Rezsőné, Mészáros Józsa és Éva, Szmola Hugóné, Szeiffert Aranka, Kutassy Lajosné, Babócsy Lörinené, Schermann Károlyné (Szeged), Molnár Lajosné (Debrecen), Kemény Jánosné (Debrecen), Mihályi Lajosné, dr. Wallenstein Árpádné, Bródy Ilonka és még sokan mások. A vendégek sorában láttuk dr. Vigh János és dr. Holzspach kerületi előjárókat nejeikkel, dr. Pertik és dr. Karlowitz fővárosi tanácsjegyzőket, Mihályi rendőrfelügyelőt, Tabori Kornél író, számos üzletbarátunkat stb. stb.

Féltízkor előállott az autótaxi-vállalat által rendelkezésünkre bocsátott autók hosszú sora és a társaság percek alatt ért Budafokra, hol elsőnek a

Palugyay I. és fiai

borpincéit tekintette meg. A vendégeket a cég főnöke, Palugyay Ferenc úr, a cég tisztviselőivel és a társaságot kalauzoló Huszár Károly helyi képviselővel fogadták és végigvezették a hosszú, kilométerekre nyúló pincéken. Természetesen élénk érdeklődést keltettek a borkezelés egyes fázisai, a szinte háznagyságú bordók. A szemle végén dúsán megpakott buffet várta a társaságot, kellemes mennyiségű és minőségű Palugyay-borok felszolgálása mellett. — Körülbelül másfél órai időzés után a vendégszerető házigazdának köszönetet mondva, a társaság új autóra ült és néhány perc múlva a

Törley J. és társa

telepénél szállott le. Itt ugyancsak a

cég főnökei, Törley Dezső úr, valamint Somogyi Dezső, a cég budapesti képviselője és a cég tisztviselői vezették a látogatókat a telep földalatti labirintusain, a pezsgőgyártás minden fázisán keresztül és szolgáltak szakszerű magyarázatokkal. Nemesak itteni és vidéki vendégeink, de külföldi kartársaink is bámullattal nézték a telep óriási terjedelmét és a nektárt rejtő palackok millióit, míg végre a cég főnökeinek vendégszerető meghívására az egyik nagy teremszamba menő pincében villásreggelihez ültek.

Az asztal mellett helyet foglaló vendégeket a cég főnöke, Törley Dezső úr, meleg szavakkal üdvözölte, örömeinek adva kifejezéstafelelt, hogy a magyar kávéos kongresszusa a Törley-cég telepét tüntette ki látogatásával. — Az üdvözlést Reiner Mór és Gárdonyi József elnökök köszönték meg, akik örömeiknek adtak kifejezést, hogy a magyar iparnak ezt a nagy hírű centrumát külföldi kartársainknak bemutatthattuk.

A fényesen megrakott asztalok, a nagyúri előékenységgel rendelkezésre álló pezsgő, a cég főnökeinek úgyszintén a már tiszteletbeli kávéosnak tekintett Somogyi barátunknak kínálgatása, már a kora déli órákban oly lelkes hangulatot teremtett, hogy a távozásra senki sem akart gondolni.

Tekintettel a program előttünk levő részre, végre sikerült a társaságot elindítani és az autók hosszú sora az obligát fényképezés után Kőbányára,

a Kőbányai Polgári Serfőző és Szent István tápszerművek rt. egyetített ipartelepeire

futott be.

A társaságot a társaság főtisztviselői: Kell, Krömer, Papp és Szilárd igazgatók, Forgács, Pataky, Streit főtisztviselők fogadták és vezették a vállalatnak amerikai méretű üzemén keresztül. — A sörgyártás egyes részleteit nagy érdeklődéssel tekintették meg a vendégek, ugyancsak nagy érdeklődést rendezett cukorkagyára.

A most üzembe helyezett csokoládégyár — amely Magyarország legnagyobb csokoládégyára — utólérhetetlen minőségével most indult a közönség meghódítására. A vendégek bámullatuka fejezték ki a pótkávégyárban, s különösen tetszettek ott az automatagépek, amelyeknek be rendezése lehetővé teszi azt, hogy a bejövő nyersanyag emberi kéz érintése nélkül dolgoztatik fel kész dobozokba pótkávévá.

A Kőbányai Polgári Serfőző a

kongresszus résztvevői tiszteletére a sörgyár területén levő Jarmer József-féle nagyvendéglőben díszebéddet rendezett, melynek menüje a következő volt:

ÉTREND

Erőleves nemzeti módra
Hideg tok tiroli mártással
Wellington bélszín
Kelbimbó
Burgonyafánk
Diós pudding
Jegecezett gyümölcslél
Sajt
Feketekávé

Természetesen az ebéden a vendégeket kalauzoló Krämer Adolf és Papp Adolf, Szilárd igazgatók és a gyár tisztviselői is résztvettek, ezenkívül Streit Lajos gyári főtisztviselő aki a gyár nevében a hölgyvendégeknek rózsacsokrokkal s a kongresszus résztvevőinek a gyár produktumaiból ízlésesen összeállított csomagokkal kedveskedett. A közönség a katonazenekar által előadott Himnuszt felállva hallgatta végig s azután Kell Mihály gyárigazgató üdvözölte a gyár nevében a vendégeket. Beszédében a Polgári Serfőzőgyár hatalmas és modern gépeit hajtó és feszítő erővel hasonlítja össze Csonka-Magyarország gyáriparának erejét, amely a haza szűk határait hivatva van lüktető erejével szétfeszíteni, kitágítani addig, míg a régi határokat visszanyerjük. A magyar kávéipar előkelő reprezentánsainak figyelmét felhívja a gyár termelvényeire, köszönetet mond a megtisztelő látogatásért.

Mészáros Győző a vendégek nevében fejezi ki a látottak feletti elragadtatásukat, megköszönve a sörgyár előzőkeny és kedves fogadtatását. Üdvözli Tószeghy Emilt, a gyár vezérigazgatóját s majd leszögezi a kongresszus sikerét azzal az óhajjal, hogy munkájukat siker koronázza.

Steuer Marcell felszólalása után Reiner Mór üdvözli a külföldi vendégeket, akiket a jelenlevő közönség percekig üneplélt és tapsolt. Gárdonyi József és dr. Purebl Győző tanácsnok beszéde után, aki a székesfőváros nevében helyezte kilátásba a legodaadóbb támogatást, Peter Stüber berlini ipartestületi elnök nagy tetszést aratott beszédében megállapította, hogy minden diplomácia csak üres fecsegés, míg amit ők megbeszélnek, az való. Poharat Németország és Magyarország barátságára üríti s lelkes szavak után a közönség tapsal és felállással ünnepeelve tüntet a német barátság mellett.

Kovács József ipartestületi alelnök szólalt fel ezután, aki dr. Havas Nándor titkárt köszönti fel, akinek lelkes munkája biztosította elsősorban a kongresszus sikerét. Még többek felszólalása után a díszebédd a késő délutáni órákban ért véget, amikor is a vendégek a Dreher csokoládégyárat tekintették meg.

A Dreher-gyárban.

Már sötét este volt, amikor a társaság a Dreher-gyárba érkezett, ahol Löwy Marcell igazgató a gyár tisztviselőivel vette végig a vendégeket. A csokoládé- és cukorgyártás, a minden egyes műhelyben átnyújtott „édes“ emlékek nagy érdeklődést keltettek, a cognac- és likörgyártás egyes részleteit az előrehaladott idő miatt csak a „kóstoló“ alkalmából tanulmányozhattuk. — A séta végén a gyárhoz tartozó kastélyban a vezetőség csokoládét szolgáltatott fel, amely a jelenlevő szakemberek előtt is, kitünő minőségénél fogva, nagy sikert aratott.

Nyolc óra volt, amikor a társaság a kedves fogadtatást megköszönve, eltávozott.

A program utolsó pontjának, a Zwack-féle likörgyárnak megtekintésére már idő nem jutott, így a gyár megtekintése a legközelebbi ünnepi alkalomra maradt.

Nem volt már idő a Royal Orfeum előadásának megtekintésére, hanem a társaság a Dreher-gyárban szétoszlott. — Külföldi vendégeinket vascsorára Reiner Mór ipartestületi elnök a „Vígsház“ kávéházba hívta majd innen Reiner Mór ipartestületi elnök a „Vígsház“ kávéházba hívta meg. Gárdonyi József szövetségi elnök „Országház“ kávéházában tett látogatás után, kedélyes beszélgetés mellett még sokáig ültek együtt.

November 13, péntek.

Elutazás.

Ipartestületünk vezetői pénteken a kora délelőtti órákban megjelentek a Gellért-szállóban, hogy a vendégeknek még egy gyors autótúrában mutassák meg fővárosunk szépségeit. Elragadtatással látták a ragyogó napsütésben az ifjú főváros képét és meg vagyunk győződve, hogy úgy ez alkalommal, mint az elmúlt kongresszusi napok alatt igaz barátokat szereztünk hazánknak, olyanokat, akiknek módjukban áll Magyarország és Budapest jó hírét messze országokban elterjeszteni.

Prágai kartársaink már a péntek reggeli gyorsal utaztak el, minek utána meglehetősen táviratban mond-

tak-köszönetet a fogadtatásért.

A bécsi és berliniek a délelőtti autótúra után déli egy órakor utaztak el a bécsi gyorsal. — A pályaudvaron a búcsúzásnál megjelentek Reiner Mór elnök nevével, Gárdonyi szövetségi elnök, Mészáros Kovács alelnökök, Pallai szöv. alelnök, Weingruber Ignác, Deák Elemér, Keresztes kartársaink és dr. Havas titkár. — A búcsú dokumentálása volt az újonnan megpecsételt igaz barátságunk, mindenkinek fájdalmasan esett az elválás. — „Éljen“ és „Hoch“-kiáltások mellett robogott ki a gyorsvonat és a szép napok emléke — szövetségünk és ipartestületünk történetét gazdagítja.

Most következik a szakbizottságok munkája, amelyek a kongresszus gazdag anyagát egyenként veszik részletes tárgyalás alá, hogy az elfogadott határozati javaslatok értelmében az összkávéság kívánságait és sérelmeit az illetékes tényezőkhöz juttassa.

A kongresszus után

Szombaton a délutáni órákban a kongresszust vezető Gárdonyi és Reiner elnökök táviratot kaptak Bécsből, amelyben eltávozott kartársaink köszönetet mondanak a fogadtatásért és barátságukról és szeretetükről biztosítanak.

Ha az elmúlt napok eseményein végigtekintünk, nem mulaszthatjuk el, hogy hálás elismerésünket ne fejezzük ki azokkal a barátainkkal és kartársainkkal szemben, akik a kongresszus fényes sikerét előmozdították.

Nagy hálával és köszönettel kell megemlékeznünk a magyar sajtóról, mely pártkülönbség nélkül, a legnagyobb szeretettel karolta fel iparunk súlyos sérelmeit.

Természetesen hálás köszönet illeti azokat a testületeket és magánosokat, akik értékes támogatásukkal lehetővé tették, hogy úgy külföldi, mint vidéki kartársaink, de a nagyközönség is a legjobb benyomásokat szerezzék kongresszusunk felől.

Alig tudjuk egymásután felsorolni: az idegenforgalmi érdekeltségek szövetsége, székesfővárosi idegenforgalmi hivatal élén Zilahi Dezső igazgatóval, a Gellért- és Hungária-szállók igazgatósága, a m. kir. Opera igazgatósága, a székesfővárosi autótaxi vállalat, a Máv. igazgatóság, Gundel Károly kartársunk, a fenti tudósításban felsorolt cégek és vállalatok neveit.

Külön kell kiemelnünk iparunk két régi barátjának, Somogyi és Huszár uraknak munkásságát, akik

nemesak saját cégeiket képviselték, de a rendezés és előkészítés munkájában teljes odaadással résztvettek. Ők ezúttal is kipróbált barátainknak bizonyultak.

Vége az ünnepnek — most kezdődjék a munka!

Üdvözlések.

Kongresszusunk alkalmából számos üdvözlés érkezett írásban, táviratokban. — Ezeket lapunk jövő számában ismertetjük.

A nyeregától — a gáztűzhelyig.

Első pillanatra kissé szokatlan dolog e két — látszólag egymástól annyira távolálló fogalmat kapcsolatba hozni.

Pedig ha az emberi táplálkozás technikájának fejlődését tekintjük, önkéntelenül eszünkbe kell jutni az ősmagyarok bejövételéről szóló legendáknak, melyek szerint az ősmagyarok a nyereg alatt puhították a húst.

Tulajdonképpen még ettől a dátumtól messze sok-sok évezredre kellene visszatekernünk, ha az emberi táplálkozás technikájának fejlődését meg akarjuk ismerni. Talán a művelődéstörténetnek egyik legértékesebb fejlődése ez, hiszen tudjuk, hogy végeredményében minden kulturális mozgalomnak mozgató rugója a jobb megélhetés, jobb táplálkozás, szóval a gyomor volt.

Akármilyen ideális mezbe öltöztetik a fejlődés egyes fázisait, kétségtelen, hogy a fejlődés egyik legerősebb tényezője az éhség és annak minél könnyebb kielégítése volt.

Maga a tűzgyújtás, a legprimitívebb tűzgerjesztő eszközök használatba vétele a kultúrának alapvető lépése volt és azóta évezredek hosszú során át eljutottunk a modern — a technika minden vívmányát és a gadaságosság elveit respektáló tüzelési rendszerekhez.

A tüzelőanyagok kérdése is ma már egész történelmi fejlődést mutat. Amióta rendszeresnek nevezhető tüzelésről szó lehet, a legkülönbözőbb anyagok szolgáltatották a tüzelés anyagát. Fa, tőzeg, egyes faszegény vidékeken állati hulladékok voltak a melegfejlesztőanyagok, sőt részben azok ma is.

Az 1700-as évek végén, de főként a XIX. század elején került forgalomba a kőszén, amely rohamosan átalakította és fejlesztette a tüzelés technikáját. A fejlett tüzelési technika átváltoztatta egész gazdasági életünket és nem jogosulatlan az a megállapítás, amely a XIX. századot a kőszén századának nevezi.

A fejlődés ez időponttól kezdve gyors léptekkel halad. Nem elégszünk meg többé a kőszén pusztá elégetésé-

vel termelt hőmennyiségekkel, kutatások és bűvárkodások vannak folyamatban és a múlt század hetvenes éveiben általánossá lesz a gáz használata.

Először mint világító eszköz terjedt el, majd pedig az ipari és háztartási tüzelés céljaira veszik igénybe.

Terünk nem engedi, hogy e nagyon érdekes folyamat fejlődését részletesen ismertessük, elég azt megállapítanunk, hogy óriási munkába és kísérletekbe került, míg a gáztüzelés kérdése a kelendő gazdasági és technikai szempontok figyelembe vételével megoldásra került.

Az étkezési iparágaknál a tüzelés kérdése természetesen különös fontosságú. A fa és kőszéntüzelésnél az elérni kívánt hőfokok szabályozása szinte lehetetlen volt, ami azt jelentette, hogy sok felesleges anyagot kellett felhasználnunk.

A mai üzleti viszonyoknál, a nagy házbérekénél, amelyek minden talpalattnyi hely jövedelmező kihasználását szükségessé teszik, súlyos tehertétellel a fűtésre szolgáló anyagok raktározása és gondozása. Külön személyzetet, berendezéseket igényel, ami jelentős költséget jelent.

A nyilvános étkezőhelyiségekben nem kis fontosságú a főzésre szolgáló helyiségek tisztántartásának kérdése. A leggondosabb figyelem mellett sem kerülhető el a szénpor és a fahulladékok elszóródása, ami sokszor a konyha tisztaságának és a jogos higiénikus szempontoknak rovására esik.

Ez vezetett oda, hogy lehetőleg olyan tüzelési rendszer vezettségük be, amely egyszerű kezelési formájánál, tisztaságánál és főleg gazdaságos kezelésénél fogva, minden jogos követelményeknek megfelel.

Igy jutottunk el a világító gáznak nap-nap mellett jobban terjedő kihasználásához. A technika ma már e tekintetben a legtökéletesebb fűtőeszközöket produkálja.

A háború mindenütt — e tekintetben is bizonyos gátakat vetett a fejlődés elé. De az ezzel foglalkozó gyárilap mérőföldes lépésekkel igyekszik a mulasztottakat pótolni és szorgos munkájával, a propaganda minden eszközével törekszik arra, hogy a tüzelés technikájának átalakulási folyamatát minél tökéletesebbé tegye.

Természetesen a gáztűzhelyek használatának is vannak bizonyos gazdasági és technikai követelményei. A felhasznált anyag ne kerüljön többé, sőt olcsóbb legyen, mint az eddigi tüzelőanyagok, a készülékek könnyen szabályozhatók, a hőfok kihasználható legyen és a készülékek kezelése minél egyszerűbb és veszélytelenebb legyen.

Ezeknek a követelményeknek teljes mértékben megfelelnek a Junker és

Puh karlsruhei cég gyártmányai, melyet Magyarországon az Általános gázizzófény és villamosságai részvénytársulat hoz forgalomba.

Az előttünk fekvő adatok és hiteles bizonyítványok szerint ezek a készülékek teljes mértékben biztosítják mindazon követelmények teljesítését, amelyek azok használatba vételénél irányadók.

Németországban, Ausztriában az előkelő etablissementek egész sora alakította át konyháját erre a rendszerre és amint a hiteles bizonyítványok tanúsítják, az egyéb kezelési előnyökön kívül csak anyagfogyasztásban, az üzemek nagysága és terjedelme szerint, 25—50 százalékos tüzelési költségmegtakarítást értek el.

Ugy hisszük, hogy a mostani időkből, amikor az árak lefelé tendálnak és az üzemvitelt csakis a rezsi kiadások csökkentésével lehet elérni, ezek a készülékek nagy szerepet fognak játszani a modern étkezési üzemek konyháinak felszerelésénél.

Tudomásunk szerint a forgalomba hozó Általános gázizzófény és villamosságai részvénytársulat (Budapest, VI., Vörösmarty uca 5) a legnagyobb készséggel áll az érdeklődők rendelkezésére és technikai bemutatásokkal, költségvetésekkel szívesen szolgál az érdeklődő kartársaknak.

HIVATALOS RÉSZ.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének elöljárósága f. é. november 27-én, pénteken délután 2 órakor az ipartestület tanácstermében ülést tart, melyre az elöljáróság tagjait meghívja.

Budapest, 1925. nov. 15-én.

*Dr. Havas s. k. Reiner s. k.
titkár. elnök.*

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS.

Ipartestületünk elöljárósága a szokásos karácsonyi segély kiosztását látározta el.

Felhívom azokat a rokkant kávéházi munkásokat, vagy azok családtagjait, esetleg özvegyeit, hogy segély iránti kérvényeiket — az adatok megfelelő igazolása mellett — legkésőbb december hó 15-ig az ipartestület irodájában adják be.

Budapest, 1925. nov. 15.

*Dr. Havas s. k. Reiner s. k.
titkár. elnök.*

HIREK

Miről ne feledkezzék meg?

November 21-ig befizetendő a forgalmi adóelőleg azok által, akik forgalmi adójukat készpénzben röj-ják le.

November 24-ig (kedden) d. e. 10 órakor a békéltető bizottság munkás tagjainak megválasztása.

November 27 (péntek) délután 4 órakor előljárási ülés.

December 5-ig fizetendő a novemberi házbér I. részlete, kinstári házhaszonrészesezés és közüzemi pótlék.

December 6-ig befizetendő a nem zenés kávéházak vigalmi adója.

December 8-ig befizetendő az október hónapban eladott pezsgő és bejelentendő a meglevő készlet.

December 15-ig befizetendő a kereseti, jövedelmi és vagyonadó IV. negyedévi részlete.

Befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti adó.

Előljárási ülés. Ipartestületünk előljárási ülése f. hó 27-én, péntek délután 4 órakor az ipartestület tanács-termében ülést tart.

Békéltető bizottság választása. Felhívjuk ipartestületünk tagjainak a figyelmét arra, hogy az ipartestületi békéltető bizottság munkástagjainak választása f. hó 24-én kedden délelőtti 10 órakor lesz ipartestületünk tanács-termében. Felkérjük kartársainkat, figyelmeztessék munkásaikat a választásban való részvételre és igazolásul adják ki nekik munkakönyveiket. — Minthogy a választásban csak munkások vesznek részt, a munkaadóknak ez alkalommal nem kell megjelenni.

Kongresszusi fényképek. Felhívjuk kartársaink figyelmét arra, hogy a kongresszus alkalmával felvett fényképek ipartestületünk irodájában darabonként 50,000 koronáért megrendelhetők. Aki ezekből rendelni kíván, szíveskedjék a felvétel (Hungária ismerkedési est, kongresszusi ülés, New York vacsora, Gellért szálló előtt, Törley pince és elutazás) megjelölése mellett irodánkba darabonként 50,000 koronát beküldeni.

Eljárás az üzlethelyiségek felszabadítása ellen. A kereskedelmi és iparkamara legutóbbi teljes ülésében állást foglalt az üzlethelyiségek felszabadítása mellett. Minthogy az üzlethelyiségek felszabadítása a kávéiparra katasztrófális jelentőségű, ipartestületünk elnöksége: Reiner Mór elnök, Mészáros Győző alelnök, Gárdonyi József szövetségi és Steiner Marcell előljárási tag f. hó 16-án meg-

jelentek a kereskedelmi és iparkamara elnökénél belatini Belatiny Arthur kormányfőtanácsosnál, akinek részletes memorandum átadásával behatóan feltárták a kávéipar szempontjait. A kamarai elnök úr a legnagyobb előzékenységgel fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy a kamara végleges állásfoglalása alkalmával az előterjesztett szempontokat is figyelembe fogja venni.

Tejmintavételek foganatosítása a kávéházakban. A székesfővárosi kerületi előljárók f. évi október hó 13-án tartott értekezletükön tárgyalták ipartestületünk beadványát és a következőket mondták ki: A Budapesti Kávésok Ipartestülete 301—1925. sz. alatt kelt átiratában azon kérelemmel fordult a Tanácshoz, hogy a kávéházi üzemekben történő mintavételek mindenkor a 71.000—1924. F. M. sz. rendelet rendelkezéseinek pontos betartásával történjenek.

A kerületi előljárók, a fentidézett sz. miniszteri rendelet 3. §-ának utolsó bekezdésére ezuttal is felhívják a közvélemény ellenőrző szolgálatot teljesítő közegek figyelmét. Ezen rendelkezés szerint: „forralt tejhez a forralás folytán a tej felületén képződött bőr is hozzátartozik“. Ha tehát vegyészeti elemzés céljaira minta vétetik a forralt tej kimérésével foglalkozó üzemekben, a mintavevő közeg tartozik a vett minta mennyiségének megfelelő fölt (pile) is hozzá tenni a vett tejmintához.

Amikor e határozatot kartársainkkal közöljük, felhívjuk, hogy adandó alkalommal ők maguk is kísérjék figyelemmel az eljáró közegek munkáját és a rendelet betartásához ragaszkodjanak.

A sör fényüzési értékhatárának leszállítása. A m. kir. pénzügyminiszter úr a 18°-nál alacsonyabb foktartalmú söröket a fényüzési adó alól mentesítette, tehát csak a 18°-nál nagyobb foktartalmú sörök tartoznak az eladás helyére való tekintet nélkül fényüzési adó alá.

Főpincérek alkalmazása. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 87.543—1925. sz. a. a következő rendeletet adta ki:

„Arról értesültem, hogy egyes vendéglősök és kávéiparosok főpincéreként oly egyéneket alkalmaznak, akik előzően az iparban szakbeli munkát nem folytattak. Minthogy ennek az eljárásnak következtében a szakmában teljesen járatlan és nem egy esetben megbízhatatlan egyének kerülhetnek a közönség szempontjából is jelentős állásba s a szakmában sok évet töltött alkalmazottak elesnek attól a lehetőségétől, hogy emellett álláshoz juthassanak, ami az említett iparokban észlelhető nagyfokú munkanélküliség szempontjából is hátrá-

Kávészakértők

feketekávéjukat teljes joggal forrón, kristálytisztán, illatosan, erősen és kellemesen keserű zamattal kívánják, amely utóbbi a gyomorra igen jó hatással van. — Ezen tulajdonságokat a kávé egy kis adag valódi „*Franck*“ kávépótlék hozzáadásával nyerheti el, mert a kávé csupán ethert (coffein) ad, de egyéb tápértéke nincsen. — Ne használjon azonban silány, megbízhatatlan kávépótléket, különben kávéja zavaros, fény- és színtelen, kevésbé tiszta lesz és ezzel eszüktené finom illatát és kitűnő zamatját.

nyos az 1922. évi XII. tc. 57. §-ának 4. és 6. pontjai alapján a következőket rendelem:

A vendéglői és kávéházi iparokban főpincéri minőségben csakis olyan egyén vehető alkalmazásba, aki az illető ipar önálló gyakorlásához megkivánt szakképzettséggel rendelkezik, vagy ennek hiányában igazolja, hogy legalább két éven át pincéri minőségben szakbavágó munkát végzett.

Az előbbi bekezdésben foglalt rendelkezés nem vonatkozik azokra, akik a rendelet kihirdetésének idejében főpincéreként alkalmazásban vannak, vagy a rendelet kihirdetését megelőző időben legalább hat hónapon át főpincéri alkalmazásban állottak.

2. §. Amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és egymillió koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az a vendéglős vagy kávéiparos, akit az 1. §-ban előírt követelményekkel nem rendelkező egyént alkalmaz főpincéreként.

3. §. A jelen rendelet a kihirdetést követő nyolcadik napon lép életbe.

Budapest, 1925. évi október hó 27.
A miniszter helyett:
Jezsovics s. k.
h. államtitkár.

Ujabb rendelet a munkaügyi bíráskodásról. A magy. kir. igazságügy-miniszter a munkaügyi bíráskodásról szóló 8180—1920. M. E. sz. rendelet kiegészítésével nov. 2-án 51000—1925 I. M. sz. rendeletével a következőket rendelte el: A munkaügyi bíráskodásról szóló régi rendelet 1. §-ának 2. bekezdését kiegészíti az igazságügyi-

niszter azzal, hogy a munkaügyi bíraskodás kiterjed azokra a perekre is, amelyek egyfelől a munkaadó, másfelől a munka vállalónak házastársa vagy ellátásra jogosult más hozzátartozója közt a szolgálati szerződés alapján merülnek fel. Ez a rendelet kihirdetésének napján életbelépett és az új eljárást bármely fokon folyamatban lévő perekben is alkalmazni kell. Az ügy érdemében e rendelet életbeléptetése előtt hozott ítéletet azonban nem lehet azon az alapon hatályon kívül helyezni, hogy az ügyben nem munkaügyi bíróság járt el. Ha a fél a keresetlevelet nem a munkaügyi bíróságnál adta be és a bíróság e rendelet életbeléptetése előtt az ügy érdemében még nem hozott ítéletet, a keresetlevelet hivatalból kell áttenni az illetékes munkaügyi bírósághoz.

Kérjen mindeműtt természetes ásványvizet. PARÁDI víz egyedárusítás. Összes hazai és külföldi természetes ásványvizek főraktára Forrástermek és Ásványvízkereskedelmi R.T., IV., Mária Valéria uca 1. — Teléfont: 179—15.

A világítótestek számának szaporítását az elektromosműveknél be kell jelenteni. A székesfőváros elektromos művei közli, hogy az utóbbi időkben raponként sok száz bejelentés érkezik hozzájuk, amelyek arról szólnak, hogy az utóbbi időkben naponként sok száz bejelentés érkezik hozzájuk, amelyek arról szólnak, hogy az üzletek sötétben maradnak, mert az árammérők előtti főbiztosítékok kiolvadnak. Ennek következtében aztán még az is megtörténik, hogy egész uccasorok maradnak világítás nélkül, mint legutóbb a Király-uccában is. Az elektromos művek vizsgálói ezekben az esetekben mindig azt állapították meg, hogy az illetők az üzletek árammérő teljesítményéhez képest jelentősen kibővítették világítási berendezésüket. Ennek folytán arra hívja fel tagjainak figyelmét, hogy ők csak az árammérők szolgáltatását vállalhatják, amely árammennyiség használatára náluk be lett jelentve. Ilyen, egyik napról a másikra történt tömeges bővítések számára nincsenek berendezve. Ezért az a kérelmük, hogy amennyiben a világító testek szaporításával, vagy fényesebb villanykörtek beszerelésével világító berendezé-

süket bővítéknél, és nagyobb árammennyiséget óhajtanak fogyasztani, azt legalább 2 héttel korábban jelentsék be az elektromos műveknél és csak akkor hajtsák végre ezeket a változtatásokat, ha az elektromos művektől oly értelmű válasz érkezik hozzájuk, hogy a szükséges intézkedések ott megtétettek.

Billiárd taxaméterórák ismét kaphatók Fried Zsigmond és Fia műesztergálydosok, Király ucca 39. — Teléfont: József 128—14.

Minden kávé tartson üzletében

Zwack-féle liköröket és unicumot

mert azt állandóan keressik és fogyasztják. Az unicum eredeti palackokból mérendő, mert a vendég úgy látja, hogy csakugyan valódi árút
* * kap * *

A Budapesti Kávésok Árúforgalmi R.T. közleményei.

A cukor kartell folyó hó 17-én 300 koronával felemelte az árakat, ami természetesen az eladási árakban is érezhető lesz. Az új cukor már forgalomba került és már most áttekinthető az egész világ cukortermelése, mely szerint az ez évben lényegesen több cukor kerül ki a gyárakból, mint tavaly. Miután a magyar gyárak a belső fogyasztás kielégítése után igen nagy exportfölöslegre felett rendelkeznek, a külföldi nagy konkurrenciára való tekintettel az ez évi kampányban a cukorfölösleg a külföldön való elhelyezése nem fog oly símán menni, mint az utóbbi években.

A kávé és teapiac szilárd. A kávé kereslete nagyon élénk. Miután a későbbi szállításokra külföldön kötött üzleteknél is igen szilárd árakat jegyeznek, valószínű, hogy a világ kávékészlete a várható fogyasztáshoz viszonyítva meglehetősen csekély, ami főleg nemes kávéfajokra vonatkozik. A teapiac ugyancsak erősen szilárd tendenciát mutat. A külföldi piacokról beérkezett jelentések szerint a tea aukciókon az összes mennyiségeket

felvették. A hazai piacon az őszi idény beálltával a tea kereslete szintén nagyon élénk, egyrészt mert a régebbi készletek már majdnem teljesen kifogytak, aki pedig a cikkében raktár felett rendelkezik, az is kénytelen tea beszerzéséről gondoskodni, hogy régi teáját új termésű teával felfrissítse.

Az ez év elejével életbe léptetett rendeletekkel teljes mértékben felszabadult behozatal folytán az összes külföldi delikatesse cikkek megjelennek a piacon és ennek folytán vevőink általunk import áron szerezhetnek be

lazacot, pisztrángot, káviárt, rákot

és mindazon különleges esemege cikkeket, melyeket minden jobbszínvonalú üzletben a mai viszonyok közt a kávéosoknak és vendéglősöknek tartani kell.

Felhívjuk ez alkalommal vevőink szíves figyelmét, hogy a legfinomabb fajkávékából olyan választékunk van, hogy módunkban van a legkényesebb igényeket is kielégíteni. Állandóan raktáron tartunk

Costa-Rica, Portoricó, Nelgerie, Guatemala, arany Jáva, Matagalpa, arabiai Mocca

és egyéb középamerikai fajtájú zöld kávékat.

Felhívjuk továbbá a figyelmet különleges teakeverékeinkre, melyek több fajta elsőrangú minőségű teából olyan arányban vannak összeállítva, hogy azok zamatosság tekintetében a legmesszebbmenő igényeknek is megfeleljenek.

Könyveit felfekteti, mérlegvalóságát helyreállítja, magáncégek és részvénytársaságok leépítését vállalja

Szilás Vilmos könyvelési szakértő
IX. ker., Rákos ucca 8. szám.
Telefont: József 144—26.

JÁLICS PINCE
központi irodál
Budapest, VI., Király-u. 26
Telefont: 38—54.
Palackos fajbor különlegességek

Kávéházi

Braun Gyula VII., Sip-u. 14. szám.

teljes berendezések vétele és eladása. Alpakka- és Kinaezüst tárgyak evőeszközök legolcsóbb árban. Eredeti Seiffert billárdasztalok, felszerelési tárgyak. Elefántcsontgolyók nagy választékban

Alapítottott-
1895-ben

A kávéháztulajdonos urak nyomtatványszük-
ségletüket olcsón és szép kivitelben a
hivatalos lap készítőjénél szerezhetik be:

MERKANTIL-NYOMDA

Budapest, VI. ker., Izabella ucca 70. szám.

Telefon : 160-99.

Kristály forrásvíz legyen mindennapi italod

CORDIALS

Schranz

LIKÓRÖK

Pincér- kabát

Abrosz

Szalvéta

Hängerli

Törlőruha

Szakácskabát

Kötény

GUTMAN J.

és Tsa
RÁKÓCZI ÚT 16

Kérjen ingyen
árjegyzéket!

Püspöki uradalmi Telefon: 19 40 és 134-90
berpince r. l. Dac
Központi inoda Budapest V.
Magyar palackosborkulönlevesjégek. Zrínyi-ú. 7.

Garantált teljes zsirtartalmú
sajtjaink

mindenütt beszerezhetőek:
Pálpusztasajt, Derby-sajt, Romadour,
Imperiál, Ovári, Trappista, Casino,
Roquefort, Roquefort dobozos

Derby Sajt és Vajtermelő Részvénytársaság
Központi árusító-telep: Budapest, VIII.,
Tömő ucca 33 a. sz. Telefon: József 61-10

Hexner József

Kávé- házi és ven- déglői berende- zések rak- tára

Billiárdasztalok, dákók és golyók,
alpakka árú és porcellán legolcsóbb
beszerzési forrása

Budapest, VII., Király u. 25
Telefon: JÓZSEF 129-02

Koronavirstli, hentesárú, szalámi,
prágai sonka cégünk specialitásai

Fleischmann, Polacsek és Társa

Budapest, VII., Holló ucca 11. sz.
Telef.: József 128-60, József 123-67

OCEAN

konzervek a legjobbak

**Budapesti Kávésok Árú-
forgalmi rt.**

Telefon: József 92-77
Budapest, VIII., József körút 38. sz.

Rottersmann Tivadar

csemegeárúk nagykereskedése

Budapest, VI., Király ucca 60. sz.

Sürgöncyim: „Teorott“ Budapest

Figyeljünk!

HAZAI IPAR
VÉDJELE

Piatnik Nándor és Fia Buda-
pest, magyar kártyagyár
gyártmányainak valódiságára
Óvakodjunk a rossz
utánzásoktól!

Magyar
Játékkártyagyár rt.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI
Budapest, VII., Rottenbiller ucca 17. sz.
Telefon: József 10-63. — Alapítatott 1824.

Modern címtáblafestészeti műterem
Klein Sándor
Telefon 57-71
Budapest, VI., Podmaniczky ucca 4

Budapesti Kávésok Árúforgalmi rt.
Budapest, VIII., József körút 38. szám. — Telefon: József 92-77

HAUER REZSŐ

CUKRÁSZ

VIII., RÁKÓCZI UT 49. SZ.
TELEFONSZÁM: JÓZSEF 125-04.

„HATTYU“

Fehérnemű kölcsönző
vállalat

Budapest, V, Katona József u. 41
(Palatinus épület)
TELEFON: 159-60 és 46-86.

Szállít: kölcsönrendszer alapján
asztalneműeket, törölrühákat
kávéházak, éttermek részére.
Damaszt asztalneműek bá-
lokra és estélyekre.
Mérsékelt kölcsöndíjak!

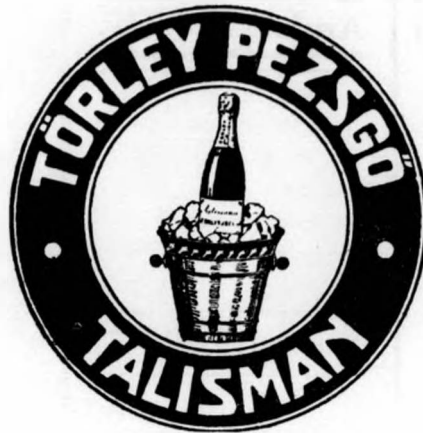

A legkivalóbb
sörkülönlegesség

Szent István

Porter sör

a
Polgári Serfözde
gyártmánya

BUDAPESTI HUSKERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

A székesfőváros által megalkotott
Budapesti Takaréék és Vásárpénztár
alapítása.

Saját hizlalású vágóállatok kiterme-
lése. Husneműek, zsír és szalonna
árúsítása olcsó árakon. Kolbász és
füstöltárúk nagy választékban és el-
sőrangu minőségben. Vásárolt árúk
pontosan házhoz szállítatnak.

FŐ-ÜZLET:

IX., Központi Vásárcsarnok.
TELEFON: JÓZSEF 46-19.

Budapesti Kávésók Áruforgalmi R.-T.

Telefonszám: József 92-77.

Budapest, VIII., József körut 38.

FRIED ZSIGMOND ÉS FIA
MŰSZTERGÁLYOSOK
BUDAPEST, VII., KIRÁLY UCCA 39. SZ.
TELEFON: JÓZSEF 128-14.

Kávéházi, vendéglői berendezések és biliárdasztalok. — Alpacca
és chinaezüst árúk, valamint biliárdcikkek legolcsóbb árakon.
Kávéházi és vendéglői székek állandóan raktáron.
A legjobban bevált Fridol-golyók egyedüli készítője.

Szabadalmazott műköburkolatu
Jégszekrények,

sörkimérőkészülékek,
sörszerelvények.

Jégszekrények és sörkimérők javítása.

Hennefeld

jégszekrénygyára
Budapest VI., gr. Zichy Jenő u. 5.
Telefon: 114-29.

Évőeszközök és alpakka-
árúk legolcsóbb
árban.

Árjegyzék
ingyen és bérmentve.

HANTOS TESTVÉREK RT. festő, mázoló és tapétázó iparüzem

SPECIALISTÁK — Budapest, VI. ker., Horn Ede ucca 5. szám. — Telefon: 194-51, 185-23
KÁVÉHÁZAK, ÉTTERMEK ÉS SZÁLLODÁK DISZFESTŐ MUNKÁLATAIBAN

MINDEL ALBIN

BUDAPEST, VI., SZEGFÜ UCCA 1

Telefon:
161—94.

Felkérem a nagyra-
becsült kávéház- és
étteremtulajdonoso-
kat, miután már évek
óta én készítem és
raktáron tartom lent
felsorolt cikkeket,
sziveskedjenek en-
gem b. megrende-
lésükkel megtisztel-
ni. A legizlésebb
és legtartósabb
munkával szolgálok.

Készülnek:

Hetilapmappák, Étlapmappák, Borlapok, Borlap-
mappák, Kártyához palatáblák.

:: Mindennemű kávéházi nyomtatványok. ::

☞ Budapesti ☞
☞ Kávésok ☞
Aruforgalmi R. T.

Telefon: J. 92—77

Budapest, VIII.,
József körut 38.

A „MALÁTA-PEZSGŐ-SÖR”
HOGYHA MINDIG ISSZA, EGÉSZSÉGÉT S PÉNZE
EGYRÉSÉT JUTALOMKÉNT KAPJA VISSZA.
GYÁRTJA A FŐVÁROSI SÖRFŐZŐ R.T. KÖBÁNYÁN.

Hacker és Társa
Chinaezüst és alpakka
áruk
Budapest, VII., Sip-u. 1.
Telefon: József 54—55.

LAKOS LAJOS
TAKARÉKTŰZHELYGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. BUDAPEST.

IRODA ÉS GYÁR:
VIII., Bezerédy ucca 8.
Telefonszám: József 21—34.

ÜZLET:
IV., Váci ucca 40.
Telefonszám: József 153—52.

Alapított 1886-ban.
Herzka, Halász és Berger
vas és rézbutor-gyár
Budapest, V., Lipót-körut 10.
Teljes kávéházi és szállodai
berendezések.

KOVÁCS BÉLA
BUDAPEST

Berendezési vállalat lakások, irodák,
bankok és mindennemű üzletek terve-
zése, átalakítása és berendezése a leg-
egyszerűbbtől a legpazarabb kivitelig.
Tervezések, költségvetések.

Központ:
VI., Teréz-körut 19. Telefon 139—88.
Irodabutor és írógépraktár:
VII., Dohány-u. 1. Telefon J. 91—68.

Jég

szállítását vállalja és
kifogástalanul teljesíti

ERZSÉBET JÉGGYÁR
RECHNITZER és BRUCKNER cég

Budapest, VII.,
Hajtsár ut 153.
Telefon: József 96—32.

Kávés ur!

Minthogy drága a szemeskávé, sok
pénzt takarít meg, ha a **Szent István**
cikóriakávét használja, mert minő-
sége jó és minden doboz sarkában
(kg.-ként K 8000 értékű) pörkölt sze-
meskávé van.